

Riksdagens protokoll

2008/09:133

Tisdagen den 16 juni

Kl. 09.00 – 12.01

15.00 – 15.40

Protokoll
2008/09:133

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 10 juni.

2 § Nya företrädare och ersättare i Europaparlamentet

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovsningsnämnden inkomna berättelse:

Till Valprovsningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis för de arton (18) företrädare i Europaparlamentet och ersättare för dem som utsetts genom val i Sverige den 7 juni 2009.

Valprovsningsnämnden har vid sammanträde denna dag granskat bevisen och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (SFS 2005:837).

Stockholm den 15 juni 2009

Bengt-Åke Nilsson

ordförande

/Katarina Delin

föredragande

3 § Ny riksdagsledamot

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprovsningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Gustav Nilsson (m) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 16 augusti 2009 sedan Jeppe Johnsson (m) av sagt sig uppdraget.

Valprovsningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nye ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (SFS 2005:837).

Stockholm den 15 juni 2009

Bengt-Åke Nilsson

/Kerstin Siverby

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Man slutar i riksdagen och börjar i riksdagen. Det var en intressant energi- och klimatdebatt i går.

Leif Pettersson har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta till en skärpning av ellagen eller andra åtgärder så att ett elbolag inte genom obstruction kan hindra leverans av el till kommunala anläggningar.

Bakgrunden är de problem som funnits under senare år mellan Haparanda och Övertorneå kommuner i Tornedalen och den lokala nätkoncessionshavaren och elleverantören.

Precis som Leif Pettersson skriver har den borgerliga regeringen vidtagit åtgärder för att komplettera lagen om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar med bestämmelser som stärker möjligheterna till en ändamålsenlig tvångsförvaltning. En svaghet i lagen som uppmärksammades i samband med förvaltningen av Ekfors Kraft var att förvaltarna inte kunde garanteras att få betalt för sina kostnader för förvaltningen med dåvarande lagens regler. Detta har nu åtgärdats, och lagen är skarpare och mer effektiv. Energimarknadsinspektionen har inte uttryckt behov av ytterligare åtgärder. Regeringen bedömer därför att lagen inte längre är tandlös.

Jag vill i sammanhanget också understryka att lagen om särskild förvaltning inte ska blandas ihop med frågan om gatubelysning. Gatubelysning omfattas av undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen och är därmed en annan fråga.

Haparanda kommun har ansökt om besked om deras planerade belysningsnät kan undantas från kravet på nätkoncession. Energimarknadsinspektionens beslut slår fast att Haparanda kommun kan bygga ett belysningsnät utan nätkoncession. Däremot får de inte ansluta belysningsnätet till kommunens eget elnät. Vägubelysningen måste anslutas till det företag som har nätkoncession för lokalnätet i området. Det företaget är Ekfors Kraft. Som innehavare av nätkoncession har dock nätföretaget enligt ellagen skyldighet att ansluta. Om anslutning vägras kan saken prövas hos Energimarknadsinspektionen. Det vore därför förhastat att döma ut ellagen i detta skede.

Jag ser ingen anledning att för närvarande vidta några ytterligare åtgärder med de syften Leif Pettersson anger med anledning av Haparanda kommuns planerade belysningsnät.

Anf. 2 LEIF PETTERSSON (s):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret på min interpellation. Jag konstaterar att vi än en gång diskuterar frågan om elleveranser i delar av Tornedalen, den här gången med utgångspunkt från gatubelysningen i delar av Haparanda.

Vi diskuterade den här frågan första gången den 23 januari 2007. Då inledde jag med följande: ”Jag vill inledningsvis tacka näringsministern för svaret på min interpellation. Jag kan konstatera att vi i långa stycken är överens om beskrivningen av sakernas tillstånd. Situationen är ohållbar, och en lösning på både kort och lång sikt måste komma till stånd.”

Nu verkar det inte bli någon lösning, i vart fall inte från regeringens sida. Det är djupt beklagligt att ministern inte tar denna fråga på större allvar.

Jag har sagt tidigare – och jag står fast vid det – att om detta hade rört Vallentuna eller Täby hade frågan varit löst för länge sedan. Då hade om inte annat medietrycket varit så stort att ministern hade tvingats agera.

Fru talman! Låt mig slå fast att det inte är acceptabelt att ett företag med ansvar för leveranser av el kan neka att koppla in kommunala anläggningar. Det är inte acceptabelt att ett företag med ansvar för leverans av el vägrar att följa domstolsutslag där man ålagts att betala tillbaka för högt uttagna avgifter till konsumenterna, både privata och offentliga. Det är inte acceptabelt att ett företag med ansvar för leverans av el får fortsatt koncession med dessa graverande lagöverträdelser och uppenbart domstolstrots i bagaget.

Det är vidare uppenbart att den lag som skulle ställa detta till rätta inte är tillräcklig. En skärpning måste till. Vidare måste Energimarknadsinspektionen ges tydligare instruktioner för att stärka konsumenternas ställning på marknaden. Det kan inte vara så att enskilda fastighetsägare av rädsla för att få sitt hus urkopplat från nätet låter bli att kräva sin rätt till nedsättning och återbetalning av avgifter. Så är fallet i dag.

Trots att ministern satt i fem timmar med den berörde företagaren har inget hänt. Han har inte följt domstolsutslag. Han har inte sänkt nätavgiften. Han har inte kopplat in de kommunala och offentliga anläggningar som begärt det. Han har kort och gott struntat i vad rättssamhället har ålagt honom.

Det enda som skett är att Övertorneå kommun efter en ändring i majoriteten har krupit till korset och på ett, som jag tycker, osolidariskt sätt köpt sig inkoppling av gatubelysningen.

Det är osolidariskt mot de abonnenter som inte vågat kräva sin rätt och osolidariskt mot den andra kommunen, som har samma konflikt med bolaget. Dessutom har man gjort detta utan att veta vad det framtida priset blir.

Nej, fru minister, detta duger inte. En skärpning av lagen så att koncessionen kan dras in för företag som inte följer domstolsutslag av den här typen är *en* möjlighet. Skarpare instruktion till energimarknadsmyndigheten att snabbt agera så att konsumenternas rätt garanteras och återbetalning sker av för högt uttagna avgifter, antingen genom utmätning eller genom att medel på annat sätt säkras i det berörda bolaget, är en annan väg att gå. Men jag ska inte göra regeringens jobb. Det är ministern som har bollen.

Anf. 3 KARIN ÅSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret och även riksdagsledamoten Leif Pettersson för att han har ställt en interpellation i denna för Övertorneå och Haparanda enormt viktiga fråga. Fast jag känner mig denna gång bedrövad och förvånad över ministerns svar, kanske ännu mer eftersom vi i går hade en jätteintressant och bra energipolitisk debatt.

Då sade ministern: Vi måste sluta småtjafsa om småsakerna. Det stora hela är vi ju överens om.

Jag håller med om att vi är överens om väldigt mycket i energipolitiken. Men är det här då ett sådant småtjafs? Vi tycks ju inte vara riktigt överens i den här frågan.

Det är nu fjärde gången för mig sedan 2007 som jag står här i talarstolen och tar upp den här frågan – och det är tredje gången med ministern.

För precis ett år sedan tog riksdagen beslut helt i enlighet med den proposition som regeringen då lade fram för att just täppa till de hål som fanns i både ellagen och lagen om tvångsförvaltning.

Det var hål som gjorde det möjligt för ett privat företag som levererar el att genom obstruktion hindra leverans av el till kommunala anläggningar. Det var hål som gjorde det möjligt att ta ut skyhöga nätavgifter av konsumenterna.

Det finns domstolsbeslut om att det privata elbolaget är skyldigt att återbetala oskäligt höga nätavgifter till kunderna. Man struntar i detta och fortsätter trotsa domstolarnas beslut.

Därför är det med förvåning som jag hör ministern säga att inga ytterligare åtgärder ska vidtas med de syften som Pettersson anför i sin interpellation.

Är det sådant här som kallas för småtjafs blir jag bekymrad.

Fru talman! Menar ministern faktiskt att det är helt okej för privata elbolag att fortsätta att hindra elleveranser till kommunala anläggningar? Tycker ministern att det är okej att ett privat elbolag tar ut nättariffer som ligger ungefär 4 000–5 000 kronor högre per år och hushåll än vad Vattenfall gör? Menar ministern att det är helt okej för privata elbolag att strunta i domstolsbeslut?

Ca 10 700 abonnenter finns hos det privata elbolaget i Tornedalen. De fick för några år sedan sina nättariffer höjda med över 200 procent utan förvarning. Det här känner ministern mycket väl till. De överklagade och fick rätt i Energimarknadsdomstolen. Det privata elbolaget skulle återbetala till kunderna och sänka nättariffen. Vad hände? Elbolaget struntade fullkomligt i domstolen och gör så fortfarande.

I Övertorneå och Haparanda är det faktiskt så att det gäller att ha sin fastighet placerad på rätt sida av elnätet. Har du otur hamnar du i det här privata elbolaget och betalar betydligt mer för samma tjänst än närmaste granne gör som har Vattenfall som leverantör. Många äldre, ensamma kvinnor med oftast låga pensioner, som faktiskt också är mycket vanligt i den trakten, har redan i dag en svår ekonomi och får svårt att få ihop det i sitt hus i glesbygden. De sitter verkligen i en rävsax.

Är det här verkligen rätt, ministern? Tycker inte ministern med regeringens ansvar för energifrågorna att ni måste vidta ytterligare åtgärder i form av skarpare lagstiftning så att privata elbolag inte kan bete sig på detta sätt och till skydd för konsumenterna?

Anf. 4 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tror att man måste skilja på två saker. Den ena handlar om gatubelysningen, den andra handlar om elleveranser till privatpersoner och olika verksamheter.

Det är ju så att har man nätkoncession är man skyldig att ta emot elleveranser. Det säger ellagen. Det är också en viktig grund för att man får nätkoncession, nämligen att man har ett öppet nät. Det som blir ett be-

kymmer är om det är flera som har nätkoncession och de överlappar varandra. Vi måste ju ha en som ansvarar för nätet i ett område.

Såvitt jag har förstått har Haparanda kommun inte överklagat anslutningen till elnätet, det vill säga att Ekfors Kraft inte har gett något besked. Då kan man tolka det från Haparanda kommuns sida som om de vägrar att ta emot. I så fall är det väl bra att man prövar den saken så att man får se om det finns en vägran från Ekfors Kraft eller inte. Det går inte i det här läget, om man inte överklagar och inte prövar saken, att veta om det är en vägran eller inte.

Det vi har gjort är att vi har förstärkt möjligheterna för oss att förvalta de här bolagen. Det är det som har varit ett av bekymren med Ekfors Kraft. Det var en lucka som fanns i lagstiftningen som nu har täppts till och som har gjort att det här är tydligare.

Sedan tycker jag att det är viktigt att säga att om man struntar i domstolsbeslut är det inte en fråga för elnätslagstiftningen. Det är faktiskt en fråga för domstolsmyndigheter. Vi har alltid medborgare som struntar i domstolsbeslut och annat, men det är en sak som måste effektueras av domstolsmyndigheterna.

Det vi har fått rapporter om är att man i Övertorneå har lyckats, precis som det sägs här, komma överens med Ekfors Kraft och fått en bra ordning. Det är klart att det är två parter som också måste sätta sig ned och förhandla för att få ett avtal till stånd och få en bra ordning. Det är också viktigt att Haparanda kommun betalar räkningar till Ekfors Kraft för att få leveranser.

Dessutom tycker jag att det är viktigt att säga att vi naturligtvis måste skilja mellan olika leveranser. Om det är leveranser till enskilda finns det en särskild lagstiftning som skyddar, medan gatubelysningen inte har den typen av lagstiftning. Att i det här skedet säga att man inte har någon kontroll på nätavgifter och annat för enskilda, dagis och annat är ju inte sant. Det är gatubelysningen som Haparanda kommun nu protesterar mot och som man vill ha ansluten till nätet.

Min uppmaning till Haparanda kommun är att om man är missnöjd med den delen måste man pröva den för att få fram ett beslut som innebär att Ekfors Kraft säger ja eller nej till detta. Det är väl det som återstår för Haparanda kommun att göra.

Anf. 5 LEIF PETTERSSON (s):

Fru talman! Det är faktiskt så att Haparanda kommun har överklagat beslutet om gatubelysningen. Sedan en månad tillbaka har minister Olofsson denna fråga på sitt bord. Då överklagade Haparanda stad beslutet att man inte får koppla in gatubelysningen till sitt eget nät. Haparanda stad har alltså gjort detta, och det innebär att regeringen nu måste komma med ett beslut i frågan.

Sedan säger ministern att vi måste skilja mellan olika saker. Det är precis vad jag gör också. Jag ställer ju två frågor. Den andra frågan handlar om just konsumenternas skydd. Där kan man inte säga att man ska skilja mellan om konsumenter är offentliga eller privata. Elleveransen måste ju ske likaväl till daghem som till privata fastigheter av det som inte är gatubelysning så att säga. Om nu gatubelysningen är undantagen från detta må det vara hänt, men det är ändå så att Haparanda stad måste få ett besked i den frågan.

Det finns ju också andra kommunala anläggningar som inte ingår. Vad jag vet är inte vattenverket i Hedenäset ännu inkopplat. Vad jag vet är inte kvarnen i Kukkolaforsen ännu inkopplad. Och det gatubelysningsnät som Haparanda avser att bygga kan man ju inte sätta i gång med och sedan hoppas på att få det hela inkopplat. Man måste få ett besked på förhand. Så ser det ut.

Koncessionsinnehavaren i det här fallet hånar rättssamhället genom sitt agerande. Enskilda vågar inte kräva sin rätt. De ser ju vad som händer när samhället agerar – inget. Lagen är inte tandlös, säger ministern. Nej, men vad avser då regeringen att göra? Tvångsförvaltningen har ju misslyckats. Företaget är inte under tvångsförvaltning längre. Inlösning gick inte domstolen med på. Det fick man avslag på i rätten. Vad ska regeringen göra i stället?

Som jag ser det är det en skärpning av lagen som måste till så att man exempelvis kan tänka sig att man tar ifrån koncessionsrättsinnehavaren hans koncession. Det finns ju andra företag som kan leverera el i det här området. Det är inte märkvärdigare än så.

Det är helt enkelt så att ministern nu måste agera i denna fråga. Det går inte längre att ha det på det sätt som det är här. Övertorneå kommun har, tycker jag, på ett osolidariskt sätt köpt sig fri från det hela när det gäller gatubelysningen. Resten av problemet kvarstår ju i Övertorneå. Det finns ingen lösning på det som gäller konsumentens skydd. Konsumenterna i Övertorneå får faktiskt betala på ett oskäligt sätt till Ekfors Kraft. Det går inte att ha det på det här sättet längre. Ministern måste agera. Vi måste få en bättre tingens ordning.

Anf. 6 KARIN ÅSTRÖM (s):

Fru talman! I den senaste interpellationsdebatten jag hade med ministern i den här frågan, riksmötet 2007/2008, sade ministern att man skulle förbereda och utforma lagen mycket noggrant. En proposition skulle komma, vilket det gjorde. Den var visserligen mycket tunn. I debatten sade ministern: ”Sedan kommer vi att komma med en proposition så fort det bara går. Men jag kommer inte att göra det på något slarvigt sätt.

Det här visar med mer tydlighet än önskvärt att vi behöver ha lagstiftning som täcker in alla de här delarna. Det förutsåg man inte i den tidigare lagstiftningen, och det är därför vi har det hål som gör att torne-dalingar drabbas på det sätt som de gör.”

Nu är vi där igen. Hålen finns kvar. Vi har en lag som inte funkar, och människor i Tornedalen drabbas.

För ett år sedan i debatten här i kammaren i det här ärendet sade jag och riksdagsledamoten Pettersson att vi återkommer om det inte börjar fungera med den nya lagen. Nu står vi här igen eftersom lagen uppenbarligen inte fungerar. Vi behöver alltså en skarpare lagstiftning på det här området som tillgodoser såväl de offentliga som de privata konsumenterna.

Min fråga blir igen: Vilka åtgärder avser ministern att vidta?

Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Ni har fått både skärpt lagstiftning och skärpt tillämpning. Det är det som har hänt. Energimarknadsinspektionen har varit

oerhört aktiv i den här frågan. Men en avtalstvist måste också lösas i domstol. Det är inget vi kan klara ut med lagstiftning, utan vi kan bara klara ut förutsättningarna.

Det har varit viktigt att skärpa den lagstiftning som tidigare var bristfällig. Jag håller med om det. Men om vi har en ordning med en nätkoncession som ges till ett företag och det bolaget har skyldighet att ta emot ström måste vi följa den lagstiftningen. Alternativet är ju att flera bolag har nätkoncession i samma område, och det tror jag inte heller att Socialdemokraterna tycker är någon bra ordning.

Det man kan säga och det jag har förhört mig om är att det enligt Energimarknadsinspektionen nu är en bättre ordning när det gäller inspektionen visavi Ekfors Kraft. De har börjat rapportera och de har börjat vara tydligare i att följa regelverket. Det är därför vi har en inspektion. Ministern ska inte åka runt och kolla om det här fungerar eller inte, utan det ska myndigheterna sköta.

En av tvisterna med Haparanda kommun gäller vad de ska betala. Om man har en avtalstvist som gäller storleken på vad man ska betala är det viktigt att man fullföljer denna tvist den väg som anges i lagstiftningen.

Energimarknadsinspektionen har fått i uppdrag att se över hela lagstiftningen. Det är en svår avvägning i alla de här delarna, om man ska säga att det finns ett skydd för särskilda verksamheter som är viktiga ur samhällssynpunkt. I grunden har ju både enskilda och samhällsverksamheter i form av daghem och annat ett behov av att få el levererad när man har ett sådant avtal, och därför vill vi inte skilja på enskilda kunder och kommunernas kunder i det sammanhanget.

Vi har alltså fått en skärpt lagstiftning, vi har skärpt tillämpningen, och vi kommer att följa det här och se. Behöver det göras mer, då gör vi det, men i det här läget är det Haparanda kommun som måste fullfölja avtalstvisten med Ekfors Kraft och komma till något slags överenskommelse eller förlikning, ungefär som man har gjort i Övertorneå kommun.

Vill man ändra lagstiftningen, ja, då måste ni tala om ifall ni tycker att vi ska ha nätkoncession till fler än ett företag i ett område. Vi har försökt begränsa detta, eftersom det innebär ett särskilt ansvar och att man följer ett visst regelverk att ha nätkoncession. Om flera företag ska ha nätkoncession i samma område kan det ställa till en hel del problem.

Anf. 8 LEIF PETTERSSON (s):

Fru talman! Skärpt lagstiftning har vi fått, men konsumenterna får fortfarande illa. Konsumenterna får fortfarande betala alldeles för höga avgifter. Det är uppenbart domstolstrots från det här företagets sida. De struntar fullständigt i vad rättssamhället säger åt dem. Det är i stället så att företaget i princip skrattar åt oss och gör precis vad de vill – och hänger upp lite nya skyltar dessutom.

Energimarknadsinspektionen ska vara vårt skydd. Det är de som ska se till att detta fungerar, men de påstår att det är en privat uppgörelse mellan Styrman och kommunalrådet Bucht. Inspektionen vill på det sättet föra undan hela den här striden och säger att Styrman och Bucht ska bilägga sin privata konflikt.

Detta är fullständigt felaktigt. Striden om gatubelysningen i Haparanda började långt innan Sven-Erik Bucht blev kommunalråd i Hapa-

*Svar på
interpellationer*

randa. Det var faktiskt ministrernas egen partivän, Per-Arne Kerttu, som satte i gång den process som nu är i gång.

När det gäller frågan om gatubelysning tycker jag alltså att den frågan får ha sin lösning, men det här gäller också offentliga och privata konsumenter. Det är ingen skillnad på offentliga och privata konsumenter. Man kan inte tala om Haparanda kommun och tycka att det är lite på sidan om. De får inte sina anläggningar inkopplade. Det är vad som sker. Inte heller Övertorneå får sitt vattenverk i Hedenäset inkopplat. Det är vad som sker.

Ministern måste agera!

Anf. 9 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Historien om konflikten i Haparanda och Övertorneå har jag fått lyssna till, så jag tror att jag har ganska klart för mig vad det handlar om.

I grunden är det naturligtvis precis som jag säger: Har man en konflikt om tariffer och avgifter måste man bilägga den på något sätt – endera i domstol eller genom att sätta sig ned i enskilda förhandlingar.

Om jag någon gång ska prata å Ekfors Krafts vägnar är det naturligtvis så att de förväntar sig att få betalt för de tjänster de har levererat. Det är en given sak. Är man sedan oense om nivån på detta är det upp till domstolen att klara ut det, och sedan får man ta det den vägen.

Det är klart att det alltid finns situationer där man kan vara oense. Det här är ändå ett undantag, för de allra flesta som har nätkoncession sköter det på ett alldeles utmärkt sätt. Men jag tror att Haparanda kommun, precis som Övertorneå kommun nu har gjort, måste sätta sig ned med Ekfors Kraft och försöka hitta en lösning lokalt, även om jag kan förstå att det är bekymmersamt.

Som jag säger: Vi har skärpt lagstiftningen. Vi har sett till att skärpa tillämpningen. Vi har nu möjlighet till tvångsförvaltning och möjligheter att agera på ett sätt vi inte hade tidigare.

Det är viktigt att säga att det handlar om en komplicerad lagstiftning för att få det här att fungera fullt ut, men det är också viktigt att vi har myndigheter som följer verksamheterna och ser till att granska hur olika utförare följer sina skyldigheter enligt de nätkoncessionsregler som finns.

Vi kommer att se till att Energimarknadsinspektionen fortsätter att göra detta, och de har också ett väldigt stort engagemang just i det här ärendet.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2008/09:512 om den regionala utvecklingen

Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa en samlad och fungerande regionalpolitik i Sverige. Regeringen för i dag en aktiv och samlad förnyelsepolitik för reg-

ional tillväxt. Låt mig kortfattat förtydliga vad regeringens regionala tillväxtpolitik består i.

Målet för den nya regionala tillväxtpolitiken är utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Det handlar om att ta vara på de unika förutsättningar som finns i gles- och landsbygder, små och medelstora städer och i storstadsområden. För detta är det viktigt att öka det lokala och regionala inflytandet och ansvaret över statliga medel. Den regionala tillväxtpolitiken ska också säkra en god tillgång till kommersiell och offentlig service i hela landet och ett ökat arbetskraftsutbud, bland annat genom regionförstoring.

Eftersom den regionala tillväxtpolitiken omfattar ett flertal politikområden betonar regeringen ett tvärsektoriellt arbetssätt och mer samordnade statliga insatser i samverkan med lokala och regionala aktörer. Ett mer tvärsektoriellt arbetssätt skapar också en bättre helhetsbild och bättre förutsättningar till kraftsamling i insatserna.

Regeringen menar att den kunskap om regionernas styrkor och behov som finns lokalt bör ligga till grund för regionala prioriteringar och ökat regionalt ansvar för tillväxtpolitikens genomförande. Det nya arbetssättet för att få en fungerande och hållbar transportinfrastruktur i hela landet är ett exempel på stärkt regionalt inflytande. Här ger de regionala prioriteringarna en god grund inför den nationella infrastrukturplaneringen.

Den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 är vägledande både för det regionala tillväxtarbetet och för genomförandet av EG:s strukturfondsprogram i Sverige. Regeringen har prioriterat områden som innovation och förnyelse, tillgänglighet, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud samt gränsöverskridande samarbete. Inom dessa områden genomförs en lång rad konkreta åtgärder nationellt, regionalt och lokalt av ett stort antal aktörer.

Jag håller med Peter Hultqvist om att den demografiska utvecklingen i vissa av landets kommuner är bekymmersam. Utvecklingen är dock en del i de senaste decenniernas urbanisering. Vi kan även se en utveckling med ökad inflyttning till vissa landsbygder och tätorter med attraktiva livsmiljöer.

Jag vill i det sammanhanget lyfta fram betydelsen av de förändrade och mer flexibla strandskyddsregler som kommer att öka det lokala inflytandet och gynna landsbygdsutvecklingen. Regeringens satsning för att öka tillgängligheten till offentlig och kommersiell service bidrar också till ökade möjligheter att leva och verka i alla delar av landet.

Jag vill även betona att den nyligen framtagna strategin för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder innebär ett tydligt värderings-skifte i synen på våra gles- och landsbygder. Regeringen ser stora möjligheter till utveckling för Sveriges landsbygder och goda förutsättningar för att de ska bli en motor i jobbskapande och regional tillväxt.

Det är således uppenbart att regeringen redan i dag bedriver en samlad regional tillväxtpolitik.

Anf. 11 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det är allmänt hållet och ger i praktiken lite upplysning om vad regeringspolitiken innebär och vilka kon-

kreta utfall vi kan förvänta oss. Ordvalet präglas av välvilja, och jag tolkar det som att ambitionerna är goda.

Men det räcker inte i mina ögon. Befolkningen ökade förra året med 31 747 personer i Stockholmsregionen. I Norrlandslänen minskade den samtidigt med 500 personer. Norrlands inland, delar av Bergslagen och sydöstra Sverige har en negativ befolkningsutveckling. Stockholm, Göteborg och Malmö har den starkaste tillväxten.

Vi har trots en stegrande arbetslöshet i landet – enligt Arbetsförmedlingens prognoser snart uppe i 11 procent – högtryckszoner i storstäderna och ekonomiska lågtryckszoner i många glesbygdskommuner, där man brottas med minskad befolkning, vikande skatteunderlag, ålderstung demografi och problem med att upprätthålla servicen.

Sverige håller på att klyvas mellan storstadsregionerna och det övriga Sverige, men också inom storstäderna är skillnaderna stora mellan välmående områden och områden som brottas med olika typer av problem. Det är uppenbart att vi behöver återupprätta en nationellt fungerande regionalpolitik.

Nu ska skatteutjämningen återigen ses över. Kan Maud Olofsson garantera att slutresultatet inte blir att välmående och rika kommuner i storstadsområdenas förorter gynnas medan man i övriga landet får dra ned?

Nu privatiseras apotek. Regeringen utlovar en treårig kontrollperiod som garant för att privatiserade glesbygdsapotek inte ska läggas ned. Kommer apoteken i Lima, Funäsdalen, Älvsbyn och Malmberget att finnas kvar om tre år? Kan vi lita på det?

Det statliga stödet till kommunerna för bredbandsutbyggnad har tagits bort. Är det klokt när hela landet skulle behöva verkligt stöd för en bredbandsutbyggnad? Hela Sverige ska väl leva? Är det inte så det var tänkt? Vi vill satsa 50 miljoner kronor i ett första steg för att återupprätta stödet.

För att klara den regionala balansen krävs en mycket stark nationell ambition och en regering som värnar om och bygger ut de regionala högskolorna, satsar ytterligare ekonomiska medel på infrastruktur, stöder bredbandsutbyggnaden, värnar om och lokaliserar ut statliga verk och myndigheter, stöder lokala lärcentra, inte drar ned på komvux och satsar på livslångt lärande. Det är i ett samspel mellan tydliga regeringsambitioner och regionala och lokala aktörer som framgången kan bli verklighet. Staten får då inte abdikera.

Varför, Maud Olofsson, hamnar nya statliga bolag i regel i storstadsregionerna med förkärlek för Stockholm? Varför hamnade Svevias, gamla Vägverket Produktions kontor på Hemvärnsgatan 15 i Solna? Är det ett regionalpolitiskt tänkande? Jag tycker att det skulle vara intressant att få ett svar på.

Vi ser i dag att den ena delen av Sverige har överfulla skolor och akut brist på bostäder. I andra delar stänger man skolor, och det råder över-skott på bostäder. Det är en utveckling som bara blir starkare. Vad tänker regeringen göra för att bryta det?

Anf. 12 KARIN ÅSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret, ministern. Jag ska ta en annan utgångspunkt, en mer vardagsnära situation. För en vecka sedan träffade

jag en människa i Norrbotten som var väldigt bekymrad. Hon ville ha synpunkter på sina funderingar om att bo på landsbygd och i glesbygd. Framför allt: Vad skulle hon ge för råd till sin vuxna son med familj som ville ta över föräldrarnas fastighet och bo kvar i glesbygden? Fanns det en framtid där för dem och deras barn?

Hon beskrev jättemånga problembilder, problemet med kommunikationer och att få tag på bensin, mat och annan nödvändig service som man måste ha för sin överlevnad. Hon beskriver också att hon bor på världens vackraste plats längs en älv som är så otroligt vacker.

Hon sade till mig till slut efter att vi hade haft ett långt samtal: Ni säger, och regeringen säger, att hela Sverige ska leva och att man ska satsa på oss. Men min fråga är: Hur?

Om man själv bor och har vuxit upp i inlandet är det klart att sådana funderingar finns många gånger. Jag läste nyligen ett uttalande som statsrådet hade gjort i valrörelsen 2006. Då var visserligen statsrådet i opposition.

Då ställdes frågan hur hon ville att regionalpolitiken skulle se ut. Då svarade statsrådet så här: Staten borde kräva att verk och myndigheter ska fortsätta att erbjuda service i glesbygden.

Så svarade statsrådet. Men verkligheten är något helt annat. Det har inte hänt mycket i den riktningen sedan 2006. Snarare är det tvärtom, precis som riksdagsledamoten Hultqvist beskriver. Glesbygden nedmonteras successivt, och det går väldigt snabbt.

Jag skulle vilja fråga vad ministern skulle svara den här väljaren. När det gäller målet med regeringens regionalpolitik, att stärka utvecklingskraften för hela landet, ser verkligheten hos den här väljaren inte ut så. Verkligheten är en helt annan. Landsbygden lever inte.

Hur ska hela Sverige kunna leva, alla delar av landet, i framtiden? Ministern, vad är ditt råd till den här väljaren?

Anf. 13 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Jag vill haka på det här tillfället för att få en möjlighet att föra en dialog med ministern om de här frågorna. Det är inte så länge sedan vi hade ärendet om en strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder uppe till behandling här i riksdagen, men då hade inte ministern möjlighet att närvara. Då var det andra som fick redovisa vad regeringens politik var.

Jag har också gjort på det sätt som Karin Åström har gjort. Jag har tittat lite grann på vad ministern har för åsikter i de här frågorna och vilka uttalanden som ministern har gjort tidigare innan Centerpartiet kom i regeringsställning. Jag vill föra ett resonemang om hur vi ska kunna se att det gör skillnad att Centerpartiet numera har det här ansvarsområdet.

Jag vill ta upp några punkter, och sedan kan ministern och jag diskutera vidare själva innehållet. Vi pratar om Sverige, vårt land.

I vissa delar försvinner olika former av samhällsservice, vägunderhållet är eftersatt, enstaka poliser ansvarar för områden stora som hela länder, människor flyttar och skattebördan blir orimligt hög för dem med låga och normala inkomster. Andra delar av landet får ta den andra sidan av myntet med bland annat bostadsbrist, trafikkaos och köer. Detta leder inte till en hållbar utveckling.

Vi ser nu att när krubban är tom bits hästarna. Det går inte att fördela resurser som inte finns. Svaret på detta måste vara en tillväxtpolitik för hela landet. Det är endast så som vi kan lösa problemen. Vi måste se till att människor och företag får goda förutsättningar för att bidra till tillväxten. Först då kommer vi att klättra från vår 17:e plats i välfärdslistan.

I dagens Sverige har tyvärr många kommuner en för låg skattekraft. Detta får till följd att medborgarna i dessa kommuner måste betala en hög kommunalskatt för att kommunerna ska klara vård, skola och omsorg, samtidigt som de många gånger har en mycket låg inkomst. Det är av intresse för hela vårt land att dessa låginkomstkommuner ges förutsättningar att öka sin skattekraft. För att klara detta behöver Sverige en bättre tillväxtpolitik. Det kan man väl ställa upp på.

Om man läser det som enligt uppgift från början skulle bli en proposition, som sedan blev en skrivelse som ”bara” innehåller redovisningar, inga konkreta förslag, på hur man vill åtgärda de problem som ministern själv tidigare har gett uttryck för, blir man lite fundersam. Nu har ändå ministern möjlighet att sätta kött på benen på de synpunkter som finns, eller åtminstone tidigare har funnits. Situationen är inte markant förändrad – tyvärr. Många av de problem som ministern kunde utläsa tidigare kvarstår. De återstår att åtgärda på något sätt. Men några konkreta förslag till åtgärder kan inte jag utläsa. Det handlar om utredningar, att se över och att få ett uppdrag.

Jag har tagit fram ännu ett citat från ministern som bland annat handlar om hur man vill att regionalpolitiken ska se ut. Ministern säger bland annat att staten borde kräva att verk och företag ska fortsätta att erbjuda service på landsbygden, vilket inte är fallet i dag. På vilket sätt kräver ministern det i dag?

Anf. 14 PER ÅSLING (c):

Fru talman! Jag har lång erfarenhet av lokal och regional utveckling, och låt mig konstatera att det är viktigt att ha rätt fokus. All utveckling sker lokalt. All utveckling är lokal. Politiken kan underlätta och därmed stimulera. Det gäller att skapa bra förutsättningar via till exempel arbetsmarknadspolitiken, finanspolitiken eller landsbygdspolitiken. Det var några exempel.

Till syvende och sist handlar det om vad den enskilda människan åstadkommer och vad entreprenörerna gör. Jag tänker på både samhälls-entreprenörer och företagare. Det är de som skapar utveckling och tillväxt. Stimulerandet av entreprenörskapet blir därmed helt avgörande i skolan, i samhällsdebatten eller genom att underlätta för företagande.

Fru talman! Det svenska välståndet bygger på många och växande företag. Det är därför centralt att nya affärsmöjligheter skapas via beslut i den här kammaren. Det görs, och det bör också påtalas.

De nya marknaderna och affärsmöjligheterna uppstår i hela landet. Därför välkomnar jag ställningstaganden, till exempel lagen om vårdval, och beslut som hindrar offentlig illojal konkurrens med privata företag.

Infrastrukturpropositionen är också viktig att lyfta fram eller den energiproposition som vi har att ta ställning till i dag som innebär satsningar på förnybara energikällor. Listan går att göra lång.

Anf. 15 ÅSA LINDESTAM (s):

Fru talman! Tack ministern, som ger oss tillfälle att hoppa in i den här oerhört viktiga debatten.

Jag tänker lägga mitt fokus på kompetensförsörjning. Tidigt i morse när jag klev på tåget hemifrån satt på stationen en av mina före detta arbetskamrater, Karin. Sedan vi jobbade tillsammans för drygt 20 år sedan har hon haft möjlighet att vidareutbilda sig så att hon fortfarande kan bo kvar i våra trakter. Jag pratar om Gävleborg. Tack vare distansutbildningen har hon utbildat sig till ett annat nytt yrke. Hon pendlar många mil, och det tar tid och kraft. Men ändå klarar hon att bo på sin lilla ort tillsammans med man och tre barn. Det är hon tacksam för, och jag tycker att det är trevliga stunder vi får tillsammans att prata gamla minnen och framtid.

Jag har också pratat med anordnarna av distansutbildningen och frågat hur det fungerar just nu. Vi ser alltså en nedgång i distansutbildningen. Det beror på att man inte kan kompensera sig längre och få samma möjligheter att leva på de pengar man får eftersom regeringen har förändrat reglerna. Det är ledsamt. På en så liten ort som jag bor på är det oerhört betydelsefullt att få tag på människor med kompetens som vill bo och leva där.

Jag har också pratat med representanter för Högskolan i Gävle. Tyvärr minskar distansutbildningen. I Söderhamn finns ungefär 300 studenter i distansutbildning, och i Bollnäs är det också ungefär 300. Högskolan i Gävle startade tidigt med dessa delar, satte fart och såg nyttan med distansutbildning, det vill säga att man kan bo kvar. För några år sedan var det ett uppsving därför att man såg möjligheten att läsa långt borta men ändå bo kvar, ha barn i förskola eller skola och komma hem till familjen på kvällen.

Vi har också tagit krafttag när det gäller våra gymnasieungdomar. Här har alla sex hälsingekommunerna gått ihop i ett hälsingevux, och de har bestämt sig för att ta bort den interkommunala ersättningen men ändå bjuda de elever som läser på gymnasiet en god standard. De är fortfarande tvungna att byta ort, men det kostar inte kommunerna något. Vi gör verkligen ett försök. Det här är oerhört viktigt för oss. Man kan alltså resa långt för att läsa till exempel ett språk – men tack och lov går det fortfarande att läsa det språket.

Tidigare kunde man under en kortare period, till exempel vid arbetslöshet, läsa med hjälp av a-kassa. Det kan man inte längre. Nu är man alltså tvungen att ta studielån. Vi som vet summorna för studielånet inser att det inte är så lätt att leva på de pengarna heller eftersom det inte är fråga om så mycket pengar. Jag blir orolig när regeringen säger att det finns en ambition i tillväxten. Första ambitionen borde vara att behålla befolkningen i våra trakter. Tidigare talare har talat om att få dem att bo i våra lägenheter – som mestadels står tomma – och att gå i våra skolor – där elevunderlaget börjar urholkas. Hur ska vi göra för att behålla den personal vi har, de människor som vill läsa och de människor som behöver kompetensutbildas för att kunna ta vissa arbeten i våra trakter? Denna fråga vill jag ha svar på.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 16 LEIF PETTERSSON (s):

Fru talman! Marknaden ska lösa allt. Marknadens väl och marknadens höga visa sjungs rejält i svaret. Vilken marknad? I Arjeplog, Arvidsjaur, Sorsele, Malå och Dorotea finns ingen marknad i dag. Marknaden är lika med den offentliga sektorn.

Den offentliga verksamheten utgör grunden för all verksamhet som sker i de här kommunerna i stort sett. Visserligen finns det en del privata serviceföretag som i princip jobbar på det offentliga villkor.

Samtidigt hänger inte kommunernas stöd i form av statsbidrag med. Det är en ständig nedgång på det området. Vi kan också se att skatteutjämningen håller på att urholkas. Det senaste inslaget i skatteutjämnings-systemet är att storstadsområdena får betalt för sina höga lönekostnader på de glesare kommunernas bekostnad. Skatteutjämningen ska vara ett nollsummespel, och det blir på det sättet när man inte tillför mer pengar i systemet.

Samtidigt centraliseras alltmer verksamhet, offentlig och privat. Vattnfall drar undan verksamhet från Norrbotten och lägger den i stället i Råcksta. Det förs ständigt en diskussion om vilka verksamheter försvaret ska dra bort från Boden och Luleå. Det sker en nedläggning av sågverken, där regeringen har ett inflytande via Sveaskog. Det är nedläggning av Seskarösågen och Lövholmen. Tingsrätter och länsrätter centraliseras. Kronofogdemyndigheten centraliseras.

Allt verkar i riktning från de glesare delarna av landet till de mer tätbefolkade.

I Norrbottenstidningarna i dag presenterar Svenskt Näringsliv en liten framtidsvision, som vi kan kalla det, där man säger ungefär så här: De små kommunerna i Norrbotten kommer att få gigantiska problem med personalförsörjningen i framtiden. Man liknar den verksamhet som kommunerna måste bedriva framöver med den verksamhet som bedrivs på oljeplattformarna ute i Nordsjön. Folk flygs in för att utföra sina arbetsuppgifter, och sedan åker de därifrån. De betalar inte ens skatt i den kommun där de jobbar.

Det är kanske det som blir verklighet med den politik som bedrivs i dag.

Vi ser alltså hur riktningen ständigt går från glesbygd till storstad och hur kommunerna ständigt får fler och fler pålagor som de inte klarar av. Men några pengar följer inte med från statsmakternas sida.

I vår kommun, Boden, konstaterade vi i går under budgetdebatten att ungefär 40 miljoner är pengar som bara har försvunnit i bland annat skatteutjämningsystemet. Det här är någonting som jag anser att regeringen måste göra någonting åt.

Anf. 17 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! När man diskuterar sådana här saker ska man börja med att säga: Vi har inte glömt. Centerpartiet har inte glömt och Allianspartierna har inte glömt vad Socialdemokraterna gjorde. Det är ni som har suttit vid makten under lång lång tid när befolkningsminskningarna har skett runt om på vår landsbygd och i våra glesbygder.

Det är bara att titta på statistiken för att kunna konstatera att befolkningsminskningen under er regeringsperiod var större än vad den är under den period som vi har varit ansvariga. Antalet kommuner som har

minskat sin befolkning är mindre nu än vad det var under er regeringstid. Om vi bara tar det som utgångspunkt kan vi fortsätta att diskutera.

Vi har inte glömt hur ni avfolkade hela Sverige. Tro inte att vi på tre år kan vända den ström av avfolkning som ni ägnade er åt under alla dessa år! Att ni nu i opposition är så angelägna om att utveckla landsbygden och glesbygden är jättebra och spännande. Det var synd att ni inte tänkte på det när ni satt i regeringsställning.

Det vi har gjort är att försöka vända detta. Då är det inte bara det regionalpolitiska anslaget som kan göra det, utan det är hela insatserna på en rad olika områden. Landsbygdsstrategin är ett jättebra exempel på det.

Ni säger här att det bara är en redovisning av vad vi har gjort. Ja, men det är väl det som är det intressanta! Om den här regeringen har vidtagit några åtgärder som är bra för landsbygden har vi väl anledning att redovisa det för riksdagen. Att bara lova en massa saker, som ni har gjort under alla dessa år, är helt meningslöst. Vi måste redovisa att vi faktiskt har gjort saker. Låt mig nämna några saker som är viktiga för landsbygdens framtid.

Infrastruktur: 11 miljarder i närtidssatsning, skötsel och underhåll, särskilda insatser för enskilda vägar – det enskilda vägnät som har stor betydelse för landsbygden. De pengarna tycker ni att man ska lägga på upprustning i storstäderna.

Samordnad service: Det är ett särskilt uppdrag till våra myndigheter att nu försöka hitta samordnade servicelösningar tillsammans med kommuner och med privata aktörer, för att man ska ha kanske inte samma sorts service men en väl fungerande service. Också i detta sammanhang måste vi se nya lösningar som växer fram, precis som vi har sett i post och butik och på andra sätt.

Vi har gett stöd för att se till att vi har en bra service på landsbygden och gett uppdrag till länsstyrelserna att ta fram regionala serviceprogram. 50 miljoner kronor har vi gett så att vi kan ha bränslesituationen avklarad också på landsbygden. Här ger ni 20 miljoner kronor – ni är inte ens beredda att satsa lika mycket som regeringen.

Energi- och klimatpropositionen, som det ska fattas beslut om i dag, tror jag är världens chans för landsbygden. Jag har jobbat länge med landsbygdsfrågorna, och aldrig någonsin tidigare har jag sett att landsbygden har sådana möjligheter som nu. Här finns resurserna, här finns vindlägena, här finns biomassan och här finns entreprenörerna! Det är världens möjlighet för landsbygden om riksdagen nu röstar igenom propositionen.

Förnyelsen av offentlig verksamhet, som Per Åsling tar upp, är jätteviktig för att få barnomsorg och äldreomsorg på landsbygden. Husållsnära tjänster, som ni är så fruktansvärt emot, är en jättebra service för många gamla på landsbygden.

Fler poliser har vi också tillfört resurser till så att vi ska kunna ha en polisförserjning. Det var ni som drog ned antalet poliser under er regeringstid.

Strandskyddsbestämmelserna och att göra det lättare att bo och leva på landsbygden och också få ta del av attraktiva områden och närhet till stranden är ytterligare åtgärder, men där gjorde ni ingenting.

Förbättrade företagsvillkor är ändå grunden. Där vill jag säga att det finns en genuin skillnad mellan det som Leif Pettersson anger och det

som regeringen tycker. Leif Pettersson säger så här: Den offentliga verksamheten är grunden för allt. Nej! Det är den privata verksamheten som är grunden för allt. Om vi inte har privata företag som ger inkomster till landet kommer vi heller inte att ha råd med offentlig verksamhet. Därför är satsningen på entreprenörskap också grunden för landsbygdsutvecklingen.

Anf. 18 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag vet inte om Maud Olofsson har en egen statistik eller en egen utredning när det gäller befolkningsutvecklingen i landets kommuner. Jag har i alla fall SCB:s tabell här framför mig och kan konstatera att från 1996 fram till 2004 minskade antalet kommuner med negativ befolkningsutveckling. Antalet gick upp 2005 för att gå ned igen 2006. År 2007 och 2008 har antalet kommuner med negativ befolkningsutveckling ökat.

Så ser läget ut. Jag tycker därför inte att ministern har någon anledning till alltför stora åthävor i en desinformationsinsats här i kammaren.

När det gäller infrastrukturpengarna kan jag konstatera att vi för perioden 2010–2021 i våra alternativ har föreslagit en investeringsram på 457 miljarder. Det är 40 miljarder mer än regeringen. När det gäller närtidssatsning 2009–2010 vill vi öka infrastrukturanslaget med sammanlagt 11,6 miljarder, alltså 4 miljarder mer än regeringen.

Det är också fakta som jag tycker att man ska ha med, så att man inte förleds att tro att sakläget ser ut på något annat sätt.

Jag vet inte hur ministern tänker när hon framför att hushållsnära tjänster är någon sorts regionalpolitisk insats av stora mått. Jag kan konstatera att det var 11 personer i Härjedalen som hade ansökt om avdrag för hushållsnära tjänster och 800 i Danderyd. Jag vet inte om det säger någonting. När jag berättade om det här på ett arbetarkommunmöte i Sveg i förra veckan var det många som smålog åt det regionalpolitiska perspektivet i det sammanhanget. Jag vet inte om ministern har någon större trovärdighet på den punkten.

En konkret fråga som ministern borde kunna svara på, eftersom jag kan tänka mig att ministern själv har varit delaktig: Varför hamnade Svevias huvudkontor på Hemvärnsgatan 15 i Solna när Vägverket Produktion bolagiserades? Varför måste det hamna i Stockholm?

Kan ni garantera att glesbygdsapoteken blir kvar efter den treåriga kontrollperioden? Varför tog ni bort stödet till bredbandsutbyggnad? Var finns garantin för att översynen av skatteutjämningen inte kommer att dra mer pengar från glesbygden? Det här är viktiga frågor som måste tas på allvar.

De statliga verken, myndigheterna och företagen är ju någonting som staten förfogar över. Här skulle man kunna lägga in tydliga regionalpolitiska ambitioner. För Maud Olofsson någon dialog med myndigheterna, verken och företagen med utgångspunkt från deras regionalpolitiska roll? Om Maud Olofsson gör det skulle det vara intressant att veta innehållet i de samtalen. Är man beredd att använda de här verksamheterna med ett regionalpolitiskt perspektiv?

Infrastrukturen igen: Medfinansiering är något som regeringen för fram som väldigt viktigt. Men med de investeringsramar som trafikverken har fått, om man tar hänsyn till prisutvecklingen i bygg- och anlägg-

ningsbranschen, är det ingen ambitionshöjning. Snarare är läget det motsatta. Med kravet på medfinansiering i ökad grad och i vissa fall att kommunerna ska betala rakt av i cash får man i glesare delar av landet välja vård eller väg. Är det rimligt att staten försätter kommunerna i den här situationen? Gagnar det den regionala utvecklingen? Jag tycker inte det.

Slutligen försvarskompensationerna: Söderhamn, Sollefteå och Boden har förlorat många jobb vid regementsnedläggningar. Här borde regeringen göra en uppföljning. Vad gör ni för att kompensera för det här?

Det finns mycket för Maud Olofsson att ta tag i. Och jag väntar med spänning på hennes kommentarer till mina frågor.

Anf. 19 KARIN ÅSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tycker att det är närmast bekymmersamt om det svar som ministern gav nu är det hon tänker ge sina väljare uppe i Norrbotten. Då är det rejält bekymmersamt, för verkligheten ser helt annorlunda ut än den hon beskriver.

Jag träffade några kommunalråd. Vi diskuterade om det finns någon regionalpolitik eller inte, eftersom ni talar väldigt mycket om landsbygdspolitik. De sade: Ja, det är klart att regionalpolitiken finns, men den har tagit en väldigt konservativ riktning. När vi uppvaktar departementen i olika ärenden känns det som att vi måste stå med tiggarmössan i hand. Den beskrivningen fick jag. Det är klart att det är bekymmersamt.

Vi pratade också om arbetskraftsbristen som finns i de mindre kommunerna. Det är arbetskraftsbrist när det gäller både specialistkompetenser och undersköterskor. Samtidigt har ni dragit ned de kommunala vuxenutbildningspengarna och andra utbildningspengar, så det finns inte resurser att utbilda folket som de behöver ute i kommunerna. Det är bekymmersamt.

Ni har också tagit bort bredbandssatsningen. 137 000 hushåll har fortfarande inte möjlighet till bredband. Ni drog bort den. Ett pennstreck och den var borta. Det är bekymmersamt. Det ser väldigt mörkt ut för Norrlands inlandskommuner.

Jag skulle igen vilja fråga: Hur ska hela Sverige, alla delar av landet, kunna leva om marknaden ska fixa allt, som ministern tycks tro?

Anf. 20 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Fru talman! Jag blir också lite fundersam, därför att vi ligger så långt ifrån varandra i verklighetsuppfattning. Jag ska ta ett exempel.

Regeringen har ändrat på utjämningsbidragen, vilket fått till konsekvens att kommunerna i Stockholms län får ca 80 kronor mer per invånare, medan kommunerna i Jämtland får punga ut med drygt 200 kronor per invånare. Stockholms läns landsting får 180 kronor mer per invånare och Norrbottens läns landsting ska betala 140 kronor per invånare. Det är en del av den verklighet som jag har fått mig till del och som går på tvärs med vad ministern nu påstår.

Ministern har själv sagt att staten borde kräva att deras verk och företag ska fortsätta att erbjuda service på landsbygden. Men på de åtta sidor där man med lite välvilja skulle kunna läsa sig till att det borde finnas med står det inte ett ord om att regeringen, nu när man har möjlighet att

vara med och påverka, ställer det kravet på de statliga verken och företagen.

Samordning, ja, men samordning brukar innebära att man drar sig därifrån i stället. Jag har några lokala exempel som jag kan använda som genmäle till ministern när det gäller exempelvis infrastruktursatsningen. I infrastrukturpropositionen tog man bort alla de pengar som fanns för Tjustbanan till Västervik. De finns inte kvar. Det återstår väl att se om det kommer någonting tillbaka till hösten, men än så länge är de borta.

Länsrätten har man tagit bort i Kalmar län.

De hushållsnära tjänsterna måste ministern vara väldigt dåligt informerad om, därför att i den redovisning som jag har fått från Skattemyndigheten i Västervik, som hanterar tjänsten, är det i första hand de yrkesarbetande med höga inkomster som använder den tjänsten. Så ser redovisningen ut.

Anf. 21 PER ÅSLING (c):

Fru talman! Landsbygdens problem grundas i bristande befolkningsunderlag. Den kritiska massan av människor finns inte på många orter i dag. Det är ett resultat av många års samhällsutveckling som en följd av tidigare politiska beslut. Vi lider av beslut om bland annat befolkningsmålsättningar som styrde människor från skogslänen till andra delar av landet. Vi lider av brist på vägpenningar sedan tidigare. Det har varit en bristande insikt om entreprenörernas roll.

Jag sade i mitt tidigare inlägg att förutsättningarna är goda. Jag tror att förutsättningarna aldrig har varit bättre än nu. Nu sker en medveten, kraftfull satsning på företag. Vi får en energiomställning som kan bli ett paradigmskifte för svensk landsbygd. Det sker en satsning på de gröna näringarna. Uppräkningen av infrastrukturpenningar när det gäller länsanslaget för mitt eget hemlän Jämtland innebär en uppräkning enligt grundkonceptet på 48 procent, och det kan bli mer.

Det är viktigt att vi har rätt fokus. Det är viktigt att vi tittar framåt nu. Men det är också viktigt att vi inte pratar ned landsbygdens möjligheter.

Fru talman! Jag drar mig till minnes när landsbygdens organisation i form av dåvarande RLF vid alla tillfällen tog möjligheten att prata om hur besvärligt och negativt det var och hur dålig lönsamheten var på den svenska landsbygden, och då företrädesvis i jordbruket. Det gjorde man därför att vi hade ett jordbrukssystem som byggde på prisförhandlingar mellan stat och producenter. Det resulterade i att förutsättningarna för landsbygden pratades bort. Det var väldigt få människor som ville satsa. Låt oss inte göra samma fel nu.

Anf. 22 ÅSA LINDESTAM (s):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaren. Jag måste ta tillfället i akt att berätta om detta med satsningen på infrastruktur, som jag tycker är speciell och som jag också har debatterat med infrastrukturministern ett par gånger.

En satsning hos oss utefter södra Norrlandskusten innebar att man drog in hela tågsättet, det sista kvällståget.

Normalt har vi kunnat åka hem på kvällen efter ett möte och kunnat ta oss ända upp till Sundsvall. Men satsningen innebar att tåget stoppades

i Gävle. Längre än så kom vi inte. Vi missade att ta oss hem till Söderhamn, Hudiksvall och Sundsvall.

Tågpersonal som bor i Sundsvall får sova kvar. Det kostar lite pengar. Dessutom måste man hyra in tåget i Gävle. Det kostar lite pengar. Vi som brukade åka med kvällståget får sova kvar i Stockholm eller åka hem tidigare på dagen. Det går inte heller.

Det är regeringens satsning på oss. Det är fruktansvärt jobbigt. Vi behöver vårt tåg. Det gör att man kan bo kvar där man vill bo även om man jobbar i Stockholm.

När det gäller hela kompetensutvecklingspaketet känns det svårt när vi ser att befolkningen i Gävleborg har mycket könsuppdelad arbetsmarknad. Jag tror att politiken kan göra skillnad. Hade man sett till att alla kunde leva där hade den inte varit lika könsuppdelad som i dag. Så länge marknaden får råda kommer den att fortsätta att ligga på samma nivå där män jobbar med vissa saker och kvinnor med andra. I alla fall kommer det att se ut så i våra trakter. Här hade man kunnat göra skillnad om man hade tagit tag i det.

Anf. 23 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag påminner Åsa Lindestam om att bestämmelser för tidtabeller och så vidare inte är regeringens ansvar.

Anf. 24 LEIF PETTERSSON (s):

Herr talman! Men, snälla ministern, jag beskriver bara den situation som är i dag. I de minsta kommunerna i Sverige är det offentlig sektor som är marknaden. Utan offentlig sektor skulle inte en enda entreprenör, som Per Åsling så vackert talade om, finnas till. Utan offentlig sektor skulle inte en enda småföretagare kunna överleva i kommuner som Arjeplog, Överkalix och så vidare. Sådan är situationen i dag.

Det är under er tid som Vattenfall har centraliserat sin verksamhet. Det är under er tid som försvaret har diskuterat att dra bort verksamhet från Boden och Luleå. Det är under er tid som nedläggningarna av sågarna på Seskarö och i Lövholmen har blivit verklighet. Det är under er tid som tingsrätterna och länsrätterna har dragits ned runt om i landet. Det är under er tid som Kronofogdemyndigheten har centraliserats. Det var inte under den tidigare regeringens tid. Visst har vi vår skuld i utvecklingen; det kommer vi inte ifrån. Men nu är det vad denna regering gör som vi diskuterar.

När Svenskt Näringsliv i Norrbotten säger att det finns risk för att de glesast bebyggda kommunerna kommer att hamna i en liknande personalsituation som på oljeplattformar och får frakta in människor för att utföra jobbet med de gamla och på skolorna är det allvarligt. Det är allvarligt om en sådan situation ens kan befaras uppstå.

Det var detta jag ville beskriva, och det är detta ministern måste svara på.

Anf. 25 JASENKO OMANOVIC (s):

Fru talman! Jag vet inte var jag ska börja. Det finns så mycket att berätta och så många fel att påpeka. Jag kan börja med att regeringen säger att man vill satsa strukturfondspengar på innovation och förnyelse.

I mitt hemlän, Västernorrland, samlades alla i en stor kraftsamling. Innovatörer, entreprenörer, kommuner och länsstyrelse skrev en ansökan och skickade in. Man fick vänta i månad efter månad efter månad. Till slut skickade jag i egenskap av riksdagsledamot en fråga till ministern: Varför dröjer det så lång tid? De har väntat i sju månader.

Ministern svarade med att försvara byråkratin. När det görs en kraftsamling i ett län och så mycket vilja finns är det synd att ministern ska svara att man måste granska om det stämmer med lagarna.

Jag förstår att myndigheterna finns till för att se till att lagarna efterlevs, men en minister borde se till att underlätta för de regioner som vill växa. Särskilt om det är glesbygdsområden.

Det är som Per Åsling påpekade att den kritiska massa som finns är för liten. Vi är för få. Men vi har en del motorer, om man får kalla dem så, i Norrland. Sundsvall, Umeå och andra större städer är motorer i ekonomin i Norrland. Vad får de göra nu? De får avsätta pengar för att finansiera flygplatser till exempel. Det får Sundsvall och Örnsköldsvik göra och även min hemkommun Härnösand och lilla Timrå.

Man får också finansiera byggandet av motorvägar eftersom staten inte har råd. Staten har sänkt skatten med 85 miljarder, så staten har inte råd att bygga motorvägar. Det får kommunerna göra i stället.

Det är inte bra om man vill ha dessa städer och regioner som motorer i ekonomin. De ska satsa på annat. De ska satsa på bra barnomsorg så att fler vill flytta dit. De ska satsa på kulturen och idrotten. De ska satsa på möjligheter för folk. Folk lever inte enbart för att jobba i dag. Jobbet är en viktig del av livet, men man vill göra annat också. Ska man lyckas att få fler att flytta till Norrland måste man ge möjlighet till dessa regioner att satsa på fler saker än dem som är statens åtagande.

Anf. 26 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig först ta befolkningssiffrorna. Under perioden 1996–2001 var det 203 kommuner som hade negativ befolkningsutveckling. Mellan 2006 och 2008 var det 136 kommuner. Det är fakta och statistik.

Jag säger inte att vi inte har problem; det är klart vi har. På tre år kan man dock inte vända den negativa befolkningsström som Socialdemokraterna faktiskt bär ansvar för. I Norrbotten, Västernorrland och på många andra ställen har ni själva suttit vid makten. Det tar tid innan man har vänt den ångaren.

Jag ser att inte bara regionalpolitiska medel är anslaget som avgör om vi får en bra tillväxt i hela landet, utan det är satsningar på infrastruktur, utbildning, service och företagande. Det är precis detta vi beskriver i landsbygdsstrategin. Det måste hända saker. Det är viktigt att säga när regeringen gör dessa satsningar.

När vi tog över fattades det 100 miljarder till infrastrukturen. Trots att ni hade höga skatter var ni inte beredda att satsa på infrastruktur. Det går bra i opposition när man har en sedelpress att ta till att säga att vi ska ha mer pengar. Sanningen är dock att det fattades 100 miljarder kronor till de vägplaner och investeringsplaner inom infrastrukturen som vi tog över.

Vi har med närtidssatsning försökt att göra precis de insatser som behövs göras. Vi har också infrastrukturplaneringen framöver med 417

miljarder kronor för att ta fram detta. Det finns jättemånga behov runt om i landet; jag erkänner det.

Ni bär själva ansvaret för att ni inte skötte er under er regeringstid.

Jag ska ge ett exempel på samordnad service. Vi har nystartskontor där vi försöker få Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skatteverket samt kommuner och olika företagsorganisationer att möta dem som behöver hjälp med att starta företag framför allt i områden som har gles befolkning, Ragunda till exempel, men också områden med många invandrare i storstadsområdena.

Det är ett sätt att visa att myndigheter måste samarbeta och samverka för att kunna möta medborgarnas behov. Det är också ett bra exempel på att vi har sagt till myndigheterna att de måste vara effektiva till gagn för enskilda människor.

Landsbygdsstrategin är ett samlat grepp. Det är första gången som en regering har samarbetat över sektorsgränser och över departementsgränser för att möta landsbygdens behov. Det har aldrig hänt förut. Jag har varit på många byakongresser och landsbygdskongresser och klistrat upp lappar och lagt fram förslag om det ena efter det andra. Ministrar, företrädessvis från Socialdemokraterna, har sagt att snart ska vi göra något.

Det har aldrig hänt något. Det har aldrig levererats något. Vi har skrivit nya lappar nästa år, men det har aldrig hänt något.

För första gången i historien levererar vi. Det är det jag försöker visa genom att räkna upp allt det som vi faktiskt gör.

Det återstår saker att göra, men vi börjar leverera.

Energi- och klimatområdet är kanske det viktigaste området just nu. Därtill behövs naturligtvis att vi bygger vägar och annat. Det finns oändliga resurser på landsbygden. Vi har biomassan som är en resurs som vi kan utnyttja och göra bränsle av. Vi har vindkraftsutbyggnaden.

I Norrbotten och Koler ser vi nu hur det växer fram. Farbror i Koler kanske kan svara medborgaren som du pratade om, Karin Åström. Han svarade så här på frågan om vad de 1 100 vindkraftverken betyder: De ger 1 100 anledningar att bo kvar i Koler.

För omställningen av energisystemet och vindkraftsutbyggnaden behöver man gleshet, vägar, elnät och bra vindlägen. Det är ett exempel på hur vi vänder möjligheterna för landsbygden att utvecklas framöver.

Anf. 27 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag vill återigen uppmana Maud Olofsson att sluta med desinformation om kommunernas negativa befolkningsutveckling.

Sanningen är att från 1996 till 2004 minskade antalet kommuner med negativ befolkningsutveckling. De ökade lite 2005. De minskade 2006 igen. De senaste två åren har de ökat. Mig veterligen har Maud Olofsson varit vice statsminister och näringsminister under den perioden.

Jag tror att vi kommer att se en ökning 2009 och 2010 också. En period kommer säkert att kunna sammanfattas med negativ befolkningsutveckling i allt fler kommuner. Det var vi som pressade ned det.

Jag vill påminna om att statliga verk, myndigheter och regionala högskolor utlokaliseras och byggdes upp under socialdemokratisk ledning. Det var en mycket effektiv regionalpolitik som handlade om att skapa starka regionala kluster.

Att över huvud taget säga att det ni håller på med i form av en landsbygdsskrivelse som beskriver pågående åtgärder och inte ens är en proposition skulle ha likvärdig status med den satsning som genomfördes är ett stort skämt.

Om ni nu har så stora ambitioner kan väl ministern svara på varför Svevias huvudkontor hamnade på Hemvärnsgatan 15 i Solna.

För hon något resonemang med myndigheterna och verken om deras regionalpolitiska ansvar? Jag har frågat det tidigare, men inte fått något svar. Jag har inte heller fått svar på bredbandsutbyggnaden och om man ska återinföra stödet.

Det är dags att införa och återupprätta en nationell regionalpolitik. Då duger det inte med skrivelser om landsbygdsutveckling. Vad vi behöver är regionalpolitiska propositioner.

Det behövs ett synsätt där det regionalpolitiska tänkandet genomsyrar samtliga departements överväganden. Det måste åter bli en tung och viktig politisk fråga som inte lever i den politiska marginalen som den gör nu.

Anf. 28 JASENKO OMANOVIC (s):

Fru talman! Jag kan instämma med Maud Olofsson i att de levererar. Det gör de. De levererar extra poster i kommunernas budgetar. Det blir mer och mer kostnader för kommunerna med er leverans.

Jag nämnde i mitt tidigare inlägg hur mycket man kommer att betala för vägar och flygplatser. Det är en del av leveransen.

Den andra delen är det man gjorde med Sollefteå. Sollefteå är faktiskt ett offer för den regionalpolitik som ni genomför.

Man drar undan benen på en kommun ordentligt, först genom att dra in en del satsningar som man tidigare gjort. Man drar bort verksamhet från Sollefteå, som apoteket till exempel.

När det gäller krisen i bilindustrin finns det faktiskt företag där som man har fått lägga ned för att de 28 miljarder som blev utlovade fortfarande finns på Rosenbad. Man släpper inte ut dem till de företag som behöver dem.

Därför har Sollefteå blivit offer för den regionalpolitik som Maud Olofsson bedriver. Det tycker jag är beklagligt.

Hos oss i Norrland behövs mer och mer satsningar för att möjliggöra för privata företag att växa.

Anf. 29 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tror att det är en genuin skillnad i synsättet när det gäller landsbygdens möjligheter. När ni beskriver det handlar det mycket om bidrag och stöd till olika regioner, för mig handlar det om tillväxt och utveckling.

Det grundar sig i företagsamhet och entreprenörskap. Därför vill vi skapa förutsättningar för entreprenörskap och företagande i hela landet.

Jag tycker att det är spännande att läsa de förslag som Socialdemokraterna lägger fram. Låt mig ta fastighetsskatten som exempel.

Varför är det så intressant att sänka fastighetsskatten i storstäderna och ta från dem som bor på landsbygden när ni lägger fram era förslag?

Varför är det så intressant att plocka pengar från enskilda vägar och lägga dem i storstäderna, om ni nu är så angelägna att satsa på landsbygden?

Peter Hultqvist säger att landsbygdsprogrammet inte ens är en proposition. Nej, det är flera propositioner. Massor av statsråd har lagt fram propositioner och vi har sammanfattat det i landsbygdsstrategin för att visa att det finns en sammanhållen tanke för landsbygdens utveckling.

Det har aldrig funnits förut. Ni har aldrig brytt er om det. Nu är alla statsråd engagerade för att skapa tillväxt på landsbygden.

Jag säger inte att vi är färdiga, långt därifrån. Det här är en atlantångare som vi måste vända. Det är en lång tid av misstag och bekymmer som ni i socialdemokratisk regeringsställning åstadkom som vi får ta hand om just nu.

Befolkningsavvecklingen i Norrbotten, Västerbotten och många andra ställen har inte kommit nu. Den har pågått under lång tid, men ni har inte gjort något.

Den här regeringen gör, och vi vänder skutan.

Det finns stora möjligheter på landsbygden. Vi kommer steg för steg på område efter område att se till att vi får en positiv utveckling.

Grunden ligger i företagsamhet och entreprenörskap. Det är så man skapar välbefinnande, inte med bidrag och stöd.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2008/09:491 om vården av KOL-patienter

Anf. 30 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Ylva Johansson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att patienter med KOL ska upptäckas i tid inom vården samt på vilket sätt jag avser att säkerställa att KOL-vården i landet håller hög kvalitet och klarar det ökande antalet patienter.

KOL är ett stort hälsoproblem, inte bara i Sverige utan i hela världen. Sjukdomen har ett mycket starkt samband med rökning. Ur ett preventivt perspektiv är det därför positivt att rökningen under många år har minskat i den svenska befolkningen.

För patienter som har diagnostiserats med KOL är den viktigaste åtgärden att patienten slutar röka. Detta framgår av både Socialstyrelsens riktlinjer för vård av astma och KOL och Läkemedelsverkets nyligen publicerade behandlingsrekommendationer för KOL. Ju tidigare man kan sluta röka, desto bättre resultat.

Regeringen har genomfört flera åtgärder både för att förebygga att personer börjar röka och för att rökavvänjning ska finnas tillgänglig. I regeringens proposition *En förnyad folkhälsopolitik* (prop. 2007/08:110) presenteras inriktningen för en nationell tobakssatsning under åren 2008–2010.

Regeringen satsar mot denna bakgrund 23 miljoner kronor för åren 2008–2010 på nationellt stöd till lokalt arbete och nationell samordning av tobaksfrågan, en kraftsamling för rökavvänjning samt en förstärkning av FHI:s, Folkhälsoinstitutets, tillsyn enligt tobakslagen och kompetens- och utbildningsinsatser för länsstyrelser och kommuner.

Betänkandet *Olovlig tobaksförsäljning* (SOU 2009:23) överlämnades till regeringen den 3 mars 2009. Utredningens förslag ska få handeln att bättre respektera tobakslagens förbud att sälja tobaksvaror till den som är under 18 år. Förslagen har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Patienter med KOL tas i stor utsträckning om hand i den öppna vården. En undersökning av Socialstyrelsen visar att 85 procent av landets vårdcentraler har program eller rutiner för behandling av astma och KOL. Vid en stor andel av vårdcentralerna finns särskilda team för astma och KOL. Svensk förening för allmänmedicin har dessutom under 2008 föreslagit nya kriterier för astma- och KOL-mottagningar.

När det gäller kvaliteten på vården för KOL-patienter har i år ett nytt nationellt kvalitetsregister för vård vid KOL tagits i bruk, Riks-KOL. Registret omfattar både slutna och öppna vård. Syftet med registret är att förbättra kvaliteten på vården för KOL-patienterna och säkerställa en likvärdig vård över hela landet. Målet är också en ökad följsamhet till nationella riktlinjer.

De senaste åren har mycket skett inom vården för KOL-patienter. Förutsättningarna för att upptäcka patienter med KOL och för att ge vård av hög kvalitet har blivit allt bättre. Genom de senaste initiativen, bland annat i form av insatserna för rökavvänjning och det nystartade kvalitetsregistret, finns det dessutom stora möjligheter till en fortsatt positiv utveckling inom området.

Anf. 31 YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Man kan föreställa sig att man andas genom ett sugrör och inte får tillräckligt med luft, inte bara under en kort tid utan alltid och för resten av livet. KOL är en kronisk sjukdom som är obotlig. Det går att bromsa förloppet men inte att stoppa det. Man lever med förstörda lungblåsor. Så är det att leva med KOL.

Det finns en mycket stark koppling till rökning, precis som socialministern säger. Man kan räkna med att bland rökare kommer ungefär hälften att utveckla KOL. Ofta tar det 30–50 år av rökning, men ibland drabbas man tidigare.

De flesta upplever att de får vanliga rökproblem – andfäddhet och hosta som blir svårare och svårare. När man har fått så pass svåra besvär har i allmänhet minst hälften av lungkapaciteten gått förlorad för alltid, och den går inte att få tillbaka.

Det är en obotlig sjukdom, men den går att bromsa. Ju tidigare man kan upptäcka den, desto bättre.

Det är också en folksjukdom som ofta är förknippad med både skuld och skam, troligen på grund av den starka kopplingen till rökning. Det är en folksjukdom där dödligheten snabbt ökar, till skillnad från andra folksjukdomar som cancer och hjärt- och kärlsjukdomar där utvecklingen faktiskt är starkt positiv.

Det är också en folksjukdom med ett mycket starkt köns- och klassperspektiv. Kvinnor drabbas i större utsträckning av KOL snabbare, och sjukdomen har ett snabbare förlopp hos kvinnor. Vi vet också att rökning i dag är vanligare bland kvinnor än bland män, och den ökningen kommer att fortsätta. Det finns också klasskillnader. Vi vet att det finns klasskillnader i rökmonstret i befolkningen. Vi vet också att risken för att

utveckla KOL ökar om man också till exempel på arbetet har varit utsatt för luftföroreningar.

Fru talman! Jag vill tacka socialministern för svaret. De delar som gäller insatser för att minska rökningen, både förebyggande arbete och rökavvänjning, tycker jag är bra. Vi delar uppfattningen om dem.

Men när det gäller vård och insatser för dem som redan har utvecklat KOL är jag inte nöjd med svaret. Det är naturligtvis sant att professionen har tagit olika initiativ, och det är bra. Ett KOL-register och Socialstyrelsens riktlinjer för vård av astma och KOL nämns i svaret. Det vore väl konstigt annars när det handlar om en sjukdom där antalet drabbade ökar. Men min fråga gällde vad regeringen tänker göra åt folksjukdomen, den snabbt ökande dödligheten och allt fler sjuka.

Socialministern hänvisar till att Socialstyrelsen i undersökningar funnit att 50 procent av vårdcentralerna har dokumenterade program och att ungefär 30 procent av dem har icke dokumenterade program eller rutiner för astma och KOL. Men han säger inte att ungefär bara hälften av vårdcentralerna klarar kraven för en godkänd KOL-mottagning. Hälften gör det alltså inte. 30 procent av vårdcentralerna har över huvud taget inget astma- och KOL-team. Det finns mycket stora skillnader i KOL-vården. Det visar de tidiga resultaten från KOL-registret. En mycket stor andel av dem som man tror är sjuka är odiagnostiserade. Man talar om att 50 procent av dem som har KOL i dag inte är diagnostiserade. Det är förfärande siffror med tanke på hur många sjuka vi redan har att behandla.

Fru talman! Mina frågor till socialministern kvarstår. Avser socialministern att vidta några åtgärder för att patienter med KOL ska upptäckas i tid inom vården? På vilket sätt tänker han säkerställa att KOL-vården håller hög kvalitet och klarar det ökade trycket?

Anf. 32 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! Ylva Johansson tar här upp en folksjukdom, KOL, som är ett stort problem och som till viss del kan ses komma att utgöra ett problem under lång tid.

Socialministern visar i sitt svar på en rad olika initiativ. Först och främst har naturligtvis en massa initiativ till att lägga ut vårdprogram kommit från de ansvariga i professionen utifrån Socialstyrelsens riktlinjer 2004 och framåt. Regeringens ambitioner står inte långt därefter. Rökavvänjning och insatser på utbildningssidan nämns, men även att man ska titta på den olagliga tobaksförsäljningen. Det är alltså en rad olika självklara politiska initiativ.

Fru talman! Jag skulle vilja säga att det finns ytterligare saker som alliansregeringen förtjänstfullt har gjort just för att möta ett sådant här stort folkhälsoproblem hos en så stor grupp människor, och det är den allmänna politiken. Låt oss säga att vi utgår från det nationella kvalitetsregistret som nämns i svaret, Riks-KOL. Att ha öppna register tillgängliga för patienter är ett konsekvent sätt att agera från alliansregeringen. Varför är det så? Jo, därför att vi också har en politik för patienten i centrum med syfte att öka tillgängligheten till vården och också att individer ska kunna välja den vård som känns mest angelägen för dem själva utifrån kvalitetsvariabler. Vi skärper vårdgarantin. Man har kömiljarden som ska stimulera till ersättning just efter prestation, där det som Ylva Johansson anförde kan vara lämpligt att titta på i den spegeln. Vi har infört en val-

frihetslagstiftning, LOV:en. Vi har infört ett fritt vårdval i primärvården. Allt detta syftar till att ge patienten större makt att tillsammans med professionen möta sina sjukdomsbesvär. Inte minst är detta relevant för ett problem som KOL där en ökad insikt har kommit under senare år.

Fru talman! Därtill vill jag säga något om patientens rättigheter i form av en förväntad process inom Regeringskansliet för att titta på vilka rättigheter som patienterna har inom sjukvården generellt. Inte minst KOL-patienter kommer att gynnas av alliansens politik.

Till sist kan vi tala om säkerheten för patienter. Det är nämligen så att KOL-patienter generellt sett kan betraktas som en riskgrupp av många anledningar. Det är individer som drabbas av infektioner. Inte minst en influensaepidemi kan vara väldigt allvarlig för människor med denna typ av sjukdom. Dessa människor får en viktning, deras motståndskraft blir mindre, och ibland har de en indirekt hjärtpåverkan. Ja, en förfärlig massa komplikationer kan göra att man till exempel medicinerar med en lång rad läkemedel.

Fru talman! Jag vill gärna lyfta fram regeringens engagemang också till Europaplanet. Det är oerhört glädjande att vi inleder det inkommande ordförandeskapet med att, sent i juli, ha en diskussion om säkerhetsaspekter kring läkemedel som används i den verkliga kliniska vardagen.

Detta, fru talman, parat med en granskning av förfälskningar av läkemedel och de problem som det kan innebära är just någonting som en så stor patientgrupp som KOL-patienterna verkligen är betjänt av. Det är nämligen den typ av folksjukdomar som man uppfattat att 400 000–700 000 svenskar lider av som de kriminella ligorna riktar in sig på när de förfälskar läkemedel.

Just Europaengagemanget från den svenska regeringens sida, med socialministern i spetsen, är väldigt välkommet när det gäller att adressera patientsäkerheten för dem som har en folksjukdom av typen KOL.

På detta sätt tycker jag att man på alla tänkbara politiska områden har tagit ett övergripande ansvar för att hjälpa KOL-patienterna framåt.

I nästa inlägg ska jag ställa en fråga som handlar om med vilken rätt vi kan ta ut vissa patientgrupper framför andra och om hur Ylva Johansson ser på den möjligheten att prioritera mellan patientgrupper.

Anf. 33 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det här är ett exempel på en sjukdom, en diagnos, där livsstilen spelar en väldigt stor roll och där det förstås är mycket angeläget att förebygga så långt det någonsin är möjligt.

Vi vet att ungefär 25 procent av alla rökare vid 60 års ålder drabbas av KOL. Det handlar om enormt höga siffror jämfört med gruppen icke-rökare där kanske 2 procent drabbas. Det finns ett entydigt samband mellan den egna livsstilen och risken att drabbas av KOL.

Glädjande nog har vi nu för tiden färre rökare. Utvecklingen går framåt och i rätt riktning. En jämförelse mellan 2004 och 2005 å ena sidan och 2007 å andra sidan visar att andelen rökare minskar med ett par procentenheter bland både kvinnor och män. Detta är naturligtvis väldigt glädjande, inte minst med tanke på den sjukdom som vi nu diskuterar.

Fortfarande finns det mycket att göra. Jag tror att väldigt många av de ungdomar som börjar röka är helt obekanta med den sjukdom som vi nu beskriver och med de problem som man i tidiga år riskerar att grundlägga

om man inte upphör med sin rökning. Naturligtvis är arbetet från folkhäl-
sosidan otroligt viktigt för att minska förekomsten av personer som rö-
ker.

Glädjande nog har inte minst under 2000-talet alltmer arbete lagts ned
på just det här området, alltså på vården av KOL-patienter. Vi har fått ett
bättre underlag för att göra de rätta sakerna.

Redan 2004 gav Socialstyrelsen ut riktlinjer för vård av astma- och
KOL-patienter. Det har naturligtvis en väldigt stor betydelse när det
gäller att underlätta enskilda läkares behandling av patienter.

Förra året kom Läkemedelsverket med nya behandlingsrekomen-
dationer som syftar till att ge en bättre vägledning eller diagnostik när det
gäller rökavvänjning, farmakologisk behandling och andra behandlings-
metoder – till exempel fysisk träning, utbildning inklusive strategier för
en beteendeförändring och mycket annat.

I år får vi på plats, som nämnts, ett nytt nationellt kvalitetsregister för
vård vid KOL – Riks-KOL, som också Finn Bengtsson nämnde. Syftet
med detta är att förbättra kvaliteten på patientvården och att så långt som
möjligt säkerställa en god eller likvärdig vård över hela landet och att få
en ökad följsamhet när det gäller de nationella riktlinjerna.

Det har gjorts undersökningar hos landets vårdcentraler – dessa gjor-
des 2007 – för att få en bättre bild av situationen när det gäller omfätt-
ningen av teamarbete på vårdcentralerna och vårdprogram för några
kroniska och långvariga sjukdomar, bland annat just KOL.

En stor andel, hela 85 procent, av vårdcentralerna uppgav att de hade
dokumenterade eller väletablerade program eller rutiner för att behandla
KOL. Alla de här vårdcentralerna med program eller rutiner uppgav
också att de hade särskild personal avsatt för att följa upp, utvärdera och
uppdatera vårdprogrammen och rutinerna. Det gör att vi nu har kommit
en bra bit på vägen, men fortfarande återstår naturligtvis en hel del i
arbetet med att hjälpa patienter som har den här sjukdomen.

Anf. 34 YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Man räknar med att 8 procent av befolkningen har KOL.
Det är ovanligt att barn och ungdomar får KOL, så man skulle kunna
säga att det kanske är var tionde vuxen som får KOL. Det är också ovan-
ligt att man får KOL om man på ganska många år inte har rökt. Därför
skulle man kunna säga att bland dem som uppnått min eller socialmi-
nisterns aktningsvärda ålder eller mer har kanske var femte person KOL.
Det handlar alltså om enormt många människor. Av dessa är bara hälften
diagnostiserade; det är den bedömning som görs.

Det betyder att många hundra tusen personer, kanske var tionde per-
son vi möter i vår egen ålder eller äldre, har KOL utan att veta om det.
För de människorna kan vi i politiken göra stor skillnad genom att se till
att skaffa rutiner så att de här människorna blir diagnostiserade i ett tidigt
skede.

Vi vet också att man med en tidig diagnostik kan lindra och förhindra
oerhört mycket lidande. Eftersom sjukdomen är obotlig men går att
bromsa gör en tidig diagnostik att man kan slippa leva med att resten av
livet andas genom ett sugrör.

Också jag har tittat på undersökningen om hur det ser ut på vårdcen-
tralerna. Jag är inte lika positiv utifrån det utfallet. Det är bara 55 procent

som säger sig ha dokumenterade rutiner för astma och KOL. Därutöver säger 30 procent att de har icke dokumenterade rutiner. I samma undersökning säger 30 procent av vårdcentralerna att de inte alls har några team som arbetar med detta trots att det i riktlinjerna sägs att det är precis det som behövs. Det behövs en specialutbildad KOL-sjuksköterska för att kunna ha en bra mottagning. Bara hälften av vårdcentralerna uppfyller kraven för en godkänd mottagning.

Det finns alltså mycket att göra när det gäller vården av patienter som är KOL-diagnostiserade. Jag skulle ändå vilja fokusera på alla som inte är diagnostiserade, för en enormt stor vinst kan göras om dessa människor i ett tidigt skede kan få sin diagnos. Våldigt många vittnar om att spirometrimätningar är ovanliga – ovanliga i förhållande till vad de borde vara. Det finns spirometrar ute på vårdcentralerna, men ofta måste man själv be om en lungkapacitetsmätning.

Jag skulle vilja föreslå att man säger att alla personer, kanske över 40 år, som är eller som har varit rökare ska erbjudas en lungkapacitetsmätning på vårdcentralen. Det är en mycket billig och enkel undersökning. Oerhört mycket lidande skulle kunna förhindras. Naturligtvis skulle vi också spara vårdresurser för framtiden genom en sådan tidig diagnostik.

Jag skulle därför vilja fråga om socialministern är beredd att ta ett initiativ för att se till att man ute på vårdcentralerna kan få rutiner för en bättre diagnostik, till exempel genom att rutinmässigt erbjuda rökare över en viss ålder en lungkapacitetsmätning på vårdcentralen.

Anf. 35 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! Jag sade i mitt förra inlägg att jag skulle återkomma till Ylva Johanssons specifika fråga om KOL och KOL-patienternas lidande och ställa en fråga i ett lite större perspektiv: Vad ska politikerna ägna sig åt, och hur mycket ska professionen ta hand om?

Ylva Johansson har en partikamrat som vurmar för en annan lidande befolkningsgrupp, nämligen de kvinnor som har livmoderslemlinjan utanför livmodern. Också det är ett stort problem. Men sett i någon form av rimlighetsperspektiv och givet att vi har fått en förklaring från socialministern om hur många politiska åtgärder man vidtar och följer upp att myndigheterna har på området får vi ändå ställa oss en fråga här.

När man går in och politiskt prioriterar och väljer ett område att definiera som särskilt ömmande är det för mig självklart att i främsta rummet ska de individer och grupper av sjuka finnas som har svårt att själva föra sin talan och som lider brist på lobbyorganisationer.

Som Ylva Johansson nämner finns det sjukdomar där det finns en skuldbeläggning hos individerna, som gör det svårt att föra fram det här. Barnperspektivet generellt är någonting som man måste ta hand om, inte minst när det gäller barn- och ungdomspsykiatri, som regeringen har fokuserat på, och psykiatri generellt, liksom när det gäller yngre med demens och svårt multisjuka äldre som har svårt att föra sin talan. I de fall man måste välja och rikta sina politiska insatser tycker jag att det finns en hierarki av intressen från politikernas sida. När Ylva Johansson nämner att hälften av KOL-patienterna inte blir diagnostiserade kan jag säga att inom psykiatri är siffrorna för dem som får diagnos tyvärr mycket sämre. Det är därför som den vanligaste dödsorsaken för människor mellan 18 och 44 år är självmord.

När det gäller organisationer har glädjande nog de som har KOL Svensk Lungmedicinsk Förening, Hjärt-Lungfonden och Hjärt- och lungsjukas riksförbund bakom ryggen. Det är ett starkt stöd. Den typen av ideell verksamhet ska politikerna stödja men kanske inte själva välja ut vilka grupper man ska tala väl för i kammaren.

Anf. 36 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Att det här är en angelägen fråga råder det ingen tvekan om. Det här är ett jättestort problem för dem som har drabbats, vare sig de vet om vad de har drabbats av eller inte. Det finns ett väldigt bra stöd för de personer som kommer i kontakt med vården, där man tar hand om dem på bästa möjliga sätt.

Det finns fortfarande saker och ting att utveckla. Jag är inte helnöjd med de resultat som hittills har visat sig, men de visar ändå att utvecklingen ganska snabbt har gått i rätt riktning. Det har gjorts en del regionala praxisstudier som bekräftar att man har en relativt god struktur med mottagningar, team och vårdprogram. Men det finns utrymme för förbättringar.

Det händer att jag här i kammaren får uppmaningar från ledamöter som har tittat på någon speciell sjukdomsgrupp eller diagnos och som säger att nu är det just det här som svensk hälso- och sjukvård ska ägna sig åt. Men vi har den arbetsfördelningen att politiken har sin roll att spela. Vi har inte som i många andra länder en politik som styr direkt över myndigheterna och där det är ministrar som bestämmer precis vilken sjukdom, sjukdomsgrupp eller diagnos som man ska satsa extra på. Vi har myndigheter och expertorgan som utför det arbetet.

Jag kommer naturligtvis mycket noggrant att följa vad som händer på det här området och föra diskussioner med myndigheterna om hur man kan förbättra behandlingen av de patienter som har sjukdomen och bättre nå de personer som lider av sjukdomen utan att egentligen veta om orsaken. Men jag tror att det är viktigt att vi har en tydlig rollfördelning i arbetet. Annars tror jag att vi gör vården en tjänst och ytterst de personer som är i behov av att vi har en vård som kan sträcka ut en hand.

Det här är ett oerhört viktigt område, och det finns alla skäl att följa utvecklingen noggrant och se till att vi når fler och utvecklar vården för dem som har drabbats.

Anf. 37 YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Finn Bengtsson försöker ställa olika patientgrupper mot varandra, men jag delar inte hans uppfattning. Det är självklart inte riksdagens sak att tala om hur man ska bedriva vården i detalj eller göra de prioriteringar som ska göras ute på mottagningar eller på kliniker. Men det finns stora folksjukdomar där riksdag och regering har tagit initiativ och bör göra det. Den socialdemokratiska regeringen gjorde det när det gällde nationella psykiatrisamordnaren, som gjorde ett stort arbete som vi hoppas att den nuvarande regeringen ska fortsätta med och se till att det blir förverkligat. Den nuvarande regeringen har satt i gång ett arbete med en nationell cancerstrategi, och jag hoppas att frågan så småningom kommer upp i riksdagen så att vi kan behandla den. Det finns anledning att ta den sortens stora politiska initiativ när det gäller framför allt stora

folksjukdomar, men det är också fråga om hur vi ska använda våra gemensamma resurser på ett bra sätt inom vården i framtiden.

Socialministern pekade tidigare på att KOL, liksom de flesta folksjukdomar, är sådan där livsstil och livsvillkor spelar stor roll. Just därför är det så viktigt med förebyggande arbete och olika insatser för att underlätta för människor att leva under sådana förhållanden att man undviker att bli sjuk. Det är utmärkt att vi får färre rökare. Antalet minskar i mycket snabb takt, och det är tack vare många politiska initiativ under flera års tid som vi har den utvecklingen.

Som socialministern säger tror många att den största risken med att röka är risken att få lungcancer, men KOL är vanligare än lungcancer. Det finns mycket att göra när det gäller informationen. Vi delar synen på det förebyggande, men det som är oroväckande är att antalet personer som har varit rökare under en längre tid av sitt liv nu ökar. Det tar väldigt lång tid innan vi kommer att få se en minskning av KOL-patienter som ett resultat av färre rökare, vilket förstås är viktigt. Men vi står inför stora utmaningar i sjukvården.

Jag skulle igen vilja ge socialministern möjligheten att svara på frågan: Är socialministern beredd att ta något initiativ för att förbättra möjligheten att diagnostisera KOL-patienter?

Anf. 38 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag är väldigt glad att Ylva Johansson har tagit upp den här viktiga diskussionen om en sjukdom som är väl bekant på vårdcentralerna och tyvärr alltför väl bekant för många personer som har drabbats men som ändå inte diskuteras särskilt mycket eller är bekant för många som haft lyckan att inte drabbas för egen del eller har någon nära omkring sig som har drabbats. Det är otroligt viktigt.

Det är också centralt att vi fortsätter arbetet på landstingsnivå för att förbättra vården, inte minst på vårdcentralerna runt om i landet, och blir bättre på bemötandet, bättre på att ställa rätt frågor, bättre på att diskutera rökning, livsstil och andra frågor som har stor betydelse för hälsan. Vi vet att sådana samtal spelar en väldigt stor roll för människor när det gäller att lägga om livsstil.

Det är vidare viktigt att våra myndigheter fortsätter arbetet. Jag kommer att fortsätta att lyssna, diskutera och samtala med experter och myndigheter för att se vad som ytterligare kan tillföras. Min principiella ståndpunkt är ändå att det kloka inte är att jag som politiker talar om exakt vad som ska göras inom vården. Det finns de som är mer kunniga. Min roll är att leverera en god organisation och ett bra stöd som politiker. Det finns professionella företrädare som är bättre än jag på att avgöra vilken behandling som är den bästa för att möta patienternas behov.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 39 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Kent Persson har frågat mig vilka initiativ jag är beredd att ta för att motverka att det uppstår en oligopolliknande situation när två av de presumtiva köparna av stora delar av apoteken samtidigt i princip har monopol på distributionen av läkemedel.

Apoteket Omstrukturering AB, som har regeringens uppdrag att leda försäljningen, har nyligen fattat beslut om vilka av Apoteket AB:s apotek som ska säljas. Totalt kommer ca 466 apotek att säljas till stora och medelstora köpare. 150 apotek kommer att överföras till ett nyinrättat bolag som ska kunna ha enskilda entreprenörer som delägare. Syftet är att skapa möjlighet för småföretagande inom ramen för en fungerande stödstruktur. De apotek som ska säljas till andra aktörer har delats in i åtta grupper, där antalet apotek i varje grupp varierar mellan ett tiotal och omkring 200 apotek. Målet är att skapa förutsättningar för såväl små och medelstora som stora aktörer att etablera sig på marknaden. Det som nu sagts innebär att ca 330 apotek kommer att finnas kvar i Apoteket AB:s ägo.

När det gäller frågan om apotekstäckningen i landet, som tas upp i interpellationen, bedömde regeringen i propositionen *Omreglering av apoteksmarknaden* att aktörerna på marknaden borde få ett delat ansvar genom att det i samband med avyttringen knyts villkor om fortsatt ansvar för apotekstäckningen.

Genom en sådan lösning kommer apotekstäckningen i landet att bibehållas på minst nuvarande nivå. För Apoteket AB:s del bör åliggandet även fortsättningsvis regleras i verksamhetsavtalet med staten. När det gäller övriga aktörer har regeringen bedömt att särskilda avtal om apotekstäckningen bör slutas och att dessa bör gälla tre år i taget.

Regeringen menar att det är angeläget att samtliga öppenvårdsapotek, såväl i storstäder som i glesbygden, får tillgång till en säker och stabil läkemedelsförsörjning. I den nya lagen om handel med läkemedel åläggs partihandlarna därför en skyldighet att leverera läkemedel till alla öppenvårdsapotek i landet.

Sammantaget ger den nya regleringen, i kombination med den pågående omstruktureringen av Apoteket AB, goda förutsättningar för konkurrens och mångfald på den omreglerade marknaden samtidigt som kraven på kompetens och säkerhet i läkemedelsförsörjningen tillgodoses.

Vid en så omfattande reform är det angeläget att följa upp effekterna på marknaden i olika avseenden. En utvärdering av reformen utifrån de mål som uppställts kommer att göras efter tre år. Den bör bland annat avse effekterna för konsumenterna när det gäller tillgänglighet till läkemedel och service, prisutveckling på receptfria och receptbelagda läkemedel samt apotekens bidrag till en förbättrad läkemedelsanvändning, men även andra aspekter, såsom småföretagarnas förutsättningar. Utvecklingen på apoteksmarknaden kommer vidare att följas fortlöpande. Konkurrensverket och Konsumentverket har fått i uppdrag av regeringen att följa och analysera utvecklingen på apoteksmarknaden under omregleringsperioden. Myndigheterna ska bland annat följa och analysera åtgärder som aviseras eller vidtas av aktörer på utbudssidan och som kan ha betydelse för målet att skapa en väl fungerande marknad. Myndighet-

Svar på
interpellationer

en Tillväxtanalys ska utvärdera hur läkemedelspriserna påverkas av omregleringen.

Anf. 40 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Jag får tacka socialministern för svaret. Dock tycker jag inte att jag direkt fick något svar på mina frågor. Dessutom uppstod en rad nya frågor när jag läste svaret. Det här handlar inte om huruvida vi ska sälja apoteken eller inte – det har vi redan beslutat om – utan på vilket sätt vi ska göra det.

Det som föranledde interpellationen var att jag läste en artikel i Svenska Dagbladet den 6 maj. Man kunde där läsa att Tamro AB och Kronans Droghandel har för avsikt att bli en av de ledande aktörerna på den framtida apoteksmarknaden. Det vore väl kanske inte så mycket att säga om det, om det inte vore för att de också i princip kontrollerar 100 procent av läkemedelsdistributionen i Sverige.

När det gäller många verksamheter har regeringen kritiserat att statliga myndigheter verkar ha haft en alltför bred och ibland vertikal verksamhet. Om apotek till exempel säljs till läkemedelsbolag är risken stor att det kommer att uppstå en sådan situation igen.

Jag vill påminna om att när vi diskuterade Telia och kopparnätet gav regeringen ett uppdrag till Post- och telestyrelsen att ta fram en ny lag för vertikalseparation av teleoperatörernas accessnät. Det man skulle titta på var framför allt att operatörerna under likvärdiga omständigheter tillämpar likvärdiga villkor mot andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster och att de tjänster och den information som operatörerna erbjuder andra tillhandahålls på samma villkor och med samma kvalitet som det som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster.

Det här är en situation och en problematik som mycket väl kan uppstå igen om vi får en oligopolliknande situation. Vi har ofta diskuterat det här också när det gäller elmarknadens funktionssätt och den bristande konkurrensen inom elmarknaden. Från Vänsterpartiet har vi ofta lyft fram frågan om samägande av kärnkraften och vilken betydelse det har för att få bra konkurrens när det gäller elpriser. Jag konstaterar nu att regeringen kanske inte har lyssnat på oss men har lyssnat på andra och att det därför förhoppningsvis kommer ett förslag framöver om en annan ordning när det gäller kärnkraften.

När vi nu ska göra en omreglering av apoteksmarknaden och privatisera en stor del är det väldigt viktigt att vi inte bygger in oligopolliknande situationer. Då räcker det inte, menar jag, att man ger Konkurrensverket eller Konsumentverket ett uppdrag. De har redan uppdraget att studera marknaden och fundera på om den fungerar. Där behöver jag få ytterligare försäkringar om att det finns handlingskraft i regeringen, så att detta inte uppstår.

Jag har en fråga om en sak i interpellationssvaret som jag inte blir riktigt klok på. Ni skriver att ”aktörerna på marknaden borde få ett delat ansvar genom att det i samband med avyttringen knyts villkor om fortsatt ansvar för apotekstäckningen”. Vad då för villkor?

Anf. 41 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Jag får också tacka socialministern för ett uttömmande svar. Helt uppenbart används i den här debatten helt olika sakuppgifter. Det kanske hade varit bättre om Kent Persson hade tittat på de faktiska sakuppgifter som gäller omregleringen av apoteksmarknaden i stället för att föra in diskussionen på elmarknaden, som inte denna interpellation handlar om.

Det är nämligen så att socialministern ger entydigt besked om att alla möjliga höjder här är tagna för att låta en marknad som inte är vilken som helst landa så bra som möjligt efter 40 år av monopol. Kent Persson och Socialdemokraterna har gärna ställt sig bakom att vi ska ha ett sådant monopol som en av de sista staterna i världen – inte i Europa, för där har vi inget annat land, utan i världen. Nu har äntligen detta monopol brutits. Nu ska man se till att omregleringen sker på ett ansvarsfullt sätt gentemot sjukvården. Då handlar det inte om elmarknaden.

Det är också intressant att regeringen till skillnad från socialisterna är ansvarsfull inför sin omreglering och har infört en regel som säger att man förutsättningslöst ska utvärdera hela reformen om tre år, så att man verkligen kan se att det hela landar på ett sätt som är optimalt för patient-säkerheten.

Man kan återigen fundera lite grann på hur självkritiska socialisterna i det här parlamentet har varit kring de effekter som en monopolsituation har försakat patienterna i form av successiva minskningar av antalet apotek och apoteksombud. Inte minst under åren 1999–2006 var det minskningar av såväl apotek som apoteksombud, någonting som vi hoppas kunna förbättra.

Man blir lite förundrad när Kent Persson plötsligt gör sig till tolk för oron över att det ska utvecklas en oligopolmarknad. Men Kent Persson, det är ett akut läge i dag! Vi har fortfarande ett monopol! Ett oligopol är en marknad som åtminstone är fri, öppen och konkurrensutsatt. Med de säkerhetsåtgärder som den här regeringen har vidtagit lär vi få en mycket bredare marknad. Man gör sig plötsligt till tolk för oron för ett oligopol när man själv har sett till att under 40 år låsa in Sverige i ett monopol.

Det påminner mig snarast om att när man 1970 beslutade om att införa monopol, herr talman, var Kent Perssons parti för att man även skulle ha monopol på läkemedelstillverkningen. Med historiens spegel kan man naturligtvis fundera lite grann på hur många nya läkemedel vi hade fått om vi hade haft ett statligt läkemedelsmonopol på tillverknings-sidan, någonting som har varit en kärnfråga för Vänstern att lyfta från gång till annan.

Det finns ytterligare ideologiska problem i Kent Perssons interpellation, vid sidan av de rena sakfel som gäller den trygga omreglering som regeringen har föreslagit. Det handlar om tolkningar kring varför det skulle finnas konkurrensneutralitet mellan de nya näringsidkarna på detta område och till exempel offentligdriven verksamhet.

Det här är en ideologisk stötesten som vi kommer tillbaka till gång efter annan. Det är nämligen så att offentligdriven verksamhet också knyts till myndighetsutövning. Det är generellt sett olyckligt när man blandar ihop rollerna som myndighetsutövare och som näringslivskonkurrent. Det är två helt olika plattformar. Det är därför de som förstår sig på den fria marknaden också förstår att den typen av sektorer inte är någonting

som det vanligtvis är lämpligt för offentligheten att ge sig in i, eftersom risken för maktkoncentration när man samtidigt ska bedriva myndighetsutövning och kanske komma med regelverk för vad som är lämpligt att bedriva i sig innebär ett konkurrenshinder.

Herr talman! Här ser vi hur rätt många olika ideologiska skillnader mynnar ut i att vi ser väldigt olika på omregleringen. Det senkomna bekymret om oligopolsituationen vi har är ingenting mot de 40 år när vi haft en monopolsituation att bekymra oss om.

Anf. 42 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tänkte börja med det som jag uppfattade som Kent Perssons tillkommande fråga. Jag tror att det var den här formuleringen som han undrade om: I samband med avyttringen knyts villkor om fortsatt ansvar för apotekstäckningen.

Vi har tänkt oss att när företag tar över butiker som i dag tillhör Apoteket AB ikläder de sig också ett ansvar för att de apoteken ska finnas kvar. Det är för att ha hängslan, livremmar, flytvästar och precis vad vi vill för att verkligen möta den oro som kan finnas på sina håll.

Vi ska veta att i Norge där man har genomfört en omreglering av marknaden har det inte blivit färre, utan det har blivit 60 procent nya apotek som har tillkommit. En del av dem har förstås kommit i de större orterna. Men också på landsbygden har man fått fler apotek. Apoteken har blivit mer tillgängliga, servicegraden har ökat och människor är väldigt nöjda med den omreglerade situationen.

Jag tänkte för övrigt, precis som Finn Bengtsson under Kent Perssons inlägg, att här står en monopolentusiast och bekymrar sig över att det inte blir tillräckligt många aktörer på marknaden. Det gläder mig naturligtvis. Det leder mig möjligen också att påminna om komikern, inte marxisten, Groucho Marx som sade ungefär så här: Detta är en princip för mig, men duger inte den så har jag andra.

Kent Persson står för en linje där han vill ha ett monopol. Jag står för en ordning där jag tycker att vi kan ha flera aktörer som kan distribuera läkemedel. Vi kommer att få större tillgänglighet, en högre servicegrad, bättre öppettider och så vidare. Det är till nytta för konsumenten. Men precis som Finn Bengtsson sade tidigare är detta inte vilken vara som helst utan potentiellt farliga produkter. Därför måste det finnas en tydlig reglering.

När det gäller frågan om riskerna för att det uppstår en oligopolsituation – vilket betyder att det finns ett fåtal aktörer som dominerar marknaden och försvarar för andra att komma in – är vi väldigt angelägna om att en sådan situation inte ska uppkomma. Just därför genomförs försäljningen på det sätt som jag beskrev i mitt inledande svar. Det görs för att säkerställa att det finns små och stora aktörer och att det finns en möjlighet för den enskilde farmaceuten att driva en verksamhet och också få en trygghet i startandet av ett eget företag.

Det tror vi kan innebära väldigt mycket gott för de personer som i dag finns inom monopolet men som brinner av iver att få starta en verksamhet för att få pröva nya idéer. Vi har en väldigt stram bevakning av området. Här finns Konkurrensverket som kommer att få möjlighet att pröva om det till exempel finns risker att någon aktör blir dominerande och använder en dominerande ställning på ett konkurrensskadligt sätt.

Det finns också möjligheter att pröva sådant som handlar om vertikal integration ur konkurrenssynvinkel för att säkerställa att vi har en marknad som verkligen fungerar. Det är naturligtvis oerhört angeläget. För min del skulle det vara ett stort misslyckande om vi inte nådde dit att vi får många aktörer, den ökade tillgängligheten och förbättringen som jag har beskrivit i mitt svar.

Anf. 43 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Jag tackar ytterligare för svaret. Det är klart att detta är och har varit en ideologisk fråga. Men nu handlar inte detta om utförsäljning eller inte. Det handlar om att det ska göras på ett så bra sätt som möjligt så att man uppfyller de förutsättningar som är givet här med tillgänglighet och låga priser.

Det är en väldig skillnad på ett statligt monopol och ett privat oligopol. Staten kan reglera, men på en marknad kan man inte göra det. Det är vad som har skett i Norge. Priserna har stuckit iväg. Fastän man har fått fler apotek och bättre tillgänglighet har vi haft en prisskjuts, och vi har en oligopolliknande situation i Norge.

Jag befärar att vi kommer att få samma utveckling här i Sverige. Därför är det så viktigt när man nu genomför omregleringen och utförsäljningen att man verkligen tar det på allvar. Att man efteråt utvärderar det hela är en självklarhet. Det borde man göra vid alla tillfällen.

Socialministern svarar på min fråga som handlar om delat ansvar att det ska finnas ett ansvar för att apoteken finns i hela landet. Jag undrar: Hur kan man över huvud taget garantera det på en fri marknad, och under hur lång tid gäller det?

Vidare skriver ni i svaret: När det gäller övriga aktörer har regeringen bedömt att särskilda avtal om apotekstäckning *bör* slutas, och dessa *bör* gälla i tre år i taget. Varför inte *ska*? Varför lämna öppet vid en omreglering och utförsäljning att det är upp till dem som genomför det om det ska vara täckning över hela landet eller inte?

Sedan vill jag vända mig lite till Finn Bengtsson. Jag tog upp elmarknaden för att på det sättet visa på hur en marknad inte fungerar i Sverige i dag. Elmarknaden fungerar inte bra. Det är inte bara jag som påstår det, utan industrin påstår det.

Det är beroende på att man har ett samägande och sitter och kontrollerar både produktion och distribution. Det är den liknelsen jag vill göra. Regeringen har själv påtalat den när vi diskuterade utförsäljningen av Telia och hur viktigt det är att man separerar Telia i två delar för att man inte ska få en snedvriden konkurrens.

Det är mot den bakgrunden som jag har skrivit interpellationen. Det är givetvis för att det ska bli så bra som möjligt så att det inte uppstår samma sak igen. Att jag sedan har haft en helt annan uppfattning om själva utförsäljningen har inte med den här diskussionen att göra.

Jag accepterar givetvis det beslut som riksdagen har fattat. Men jag vill när det genomförs att det ska genomföras på ett sådant sätt att man undviker de konsekvenser som har tagits upp i debatten som till exempel prisskjuts.

För att ge ett ytterligare exempel har vi nyligen sett att vissa värktabletter har stuckit i väg med 40 procent i prishöjning. Orsaken är att en

av tillverkarna äger vissa ingredienser i värktabletten, och det menar jag har varit prisdrivande.

Anf. 44 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Det är lite tråkigt att vi ska värderas efter så olika måttstockar, Kent Persson. När vi nu påstår och förtydligar att vi ska göra en utvärdering efter tre år efter införandet av reformen efter 40 år av monopol säger du att det är en självklarhet att så ska ske.

Min fråga var egentligen: Hur självkritiska har ni varit under de 40 år som monopol har varit? Har ni någonsin funderat över något annat system? Det handlar om ideologi att monopol alltid är bättre i Kent Perssons och Vänsterpartiets värld. Det är det som är det beklagliga.

När det gäller oligopol är det intressant att läsa vad näringsutskottet skriver i sin kommentar och vad som sades under debatten om omregleringen av apoteksmonopolet. Man säger att i mångt och mycket är en oligopolsituation ofta tecknet på en mogen marknad så länge det finns ytterligare möjligheter till alternativ. Man jämförde bland annat med livsmedelsmarknaden som är mycket mer jämförbar än vad elmarknaden är i det här sammanhanget. Vi har ett antal stora kedjor, men vi har också små lokala butiker.

Det är den visionen som vi vill se och uppnå, precis som andra länder har lyckats med. Men det är klart – om man låser in sig och fjärmar sig från resten av omvärlden och kramar ett monopol så starkt för att bekräfta den sista bastionen av socialismen hamnar man i en situation där det faktiskt är enklare att expropriera och skapa monopol än att dela ut ägandet och sprida gracerna av näringsverksamhet till entreprenörer.

Det är förknippat med stor omsorg att göra en sådan här omreglering, och det har regeringen visat. De farhågor som Kent Persson målar upp är egentligen av en karaktär som gör att man undrar över en sak. Om vi, Gud förbjude, skulle byta majoritet i den här kammaren och Kent Persson skulle få ett inflytande över regeringsmakten – vill han då återmonopolisera apoteken? Eller kan jag ta honom på orden och förstå det så att man har accepterat en gång för alla att vi inte längre ska ha ett monopol på apoteksområdet? Det är min fråga till Kent Persson.

Anf. 45 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Jag hade inte tänkt gå upp i debatten, men Finn Bengtsson valde att ta ut svängarna riktigt ordentligt i sitt första inlägg när det gäller reformen som helhet och bakgrunden till den. Därför ser jag mig föranlåten att gå upp och påminna lite grann om det ställningstagande som vi som parti har gjort.

Även om man är en sådan marknadskramare som Finn Bengtsson uppenbarligen är och har en sådan väldig tro på marknaden borde man rimligtvis tycka att det är bra att man också har en fungerande marknad. Det är den problematiken som Kent Persson har lyft fram. Jag tycker att det är viktigt att man tar upp den så att vi inte ska hamna i ett läge där vi går från ett monopol till ett annat.

Grunderna till att vi har varit kritiska till att man säljer ut apoteken är att vi ser att vi i dag har ett väl fungerande system där vi har de i princip lägsta kostnaderna i hela Europa, om inte i hela världen. Vi har en låg

kostnad för att se till att människor får den medicin som de av läkare har blivit tillsagda att de behöver ta för att bli bättre. Det är också en sak som är viktig. Apoteket är inte en detaljhandel som alla andra, utan det är en viktig del av svensk hälso- och sjukvård.

Vi är helt övertygade om att detta kommer att innebära att det kommer att bli dyrare för oss som skattebetalare. Det blir inte dyrare för oss som kunder i apoteket, för man har sagt att man ska behålla det högkostnadsskydd som finns i dag. Men på andra sidan kommer vi naturligtvis att få betala de kostnader som det innebär att man får fler apotek, längre öppethållandetider och bättre service. Det tror jag att nästan alla förstår; man kan inte få så mycket mer för ingenting, utan någon måste vara med och betala det. Och vi är rätt så övertygade om att det kommer att bli vi svenska skattebetalare som får stå för den notan och den kostnad som uppstår på grund av att ni av ideologiska skäl, som vi anser det vara, har gått från ett väl fungerande system till ett system som vi inte alls vet hur det kommer att fungera på några års sikt.

Anf. 46 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag ska ta upp några av de inspel som har gjorts i debatten.

Jag är glad för att Kent Persson går över till att säga att nu diskuterar vi hur omregleringen ska ske på bästa möjliga sätt. Som jag uppfattar det tror jag egentligen inte att vi har några stora skillnader oss emellan.

Det finns en del frågor som Kent Persson tar upp. Han säger att man i Norge har en oligopolliknande situation. Det är rätt att man har några kedjor som har kommit att dominera marknaden. Det beror på att man gjorde på ett annorlunda sätt än det sätt på vilket vi gör det i Sverige. I Norge hade man också en annan ingångssituation än den som vi har haft i Sverige. Men vi har kunnat studera vad som har hänt i Norge och lärt av den situationen.

Jag tror ändå att det är intressant att diskutera effekterna i Norge. Jag var för en tid sedan på socialdepartementet i Norge, som ju styrs av socialdemokrater. Man pekar där på en utvärdering som säger att det har blivit jättemånga fler apotek – över 60 procent nytillkommande! Man har fått bättre öppettider och en högre servicegrad. När man jämför kundernas upplevelse finns samtliga företag på apoteksmarknaden bland de företag i Norge som värderas högst av alla av kunderna. Efter problem inledningsvis har man också lyckats få en bra prispress på läkemedel, vilket förstås är betydelsefullt för människor både som skattebetalare och som enskilda konsumenter. Men vi har lärt av Norge.

Kent Persson frågar hur man kan garantera att de villkor som vi ställer i samband med avyttringen när det gäller att ta ansvar för apotekstäckningen uppfylls. Det sker genom särskilda avtal med företagen, det vill säga civilrättsligt bindande avtal som hänger samman med överlåtelser av apotek. Det är så marknadsekonomin fungerar och ska fungera. Det innebär att om man har skrivit på ett avtal är det förenat med kostnader att bryta mot det. Detta är i sig avskräckande från att bryta mot avtal. Om man gör det kommer man att få ersätta motparten, i det här fallet staten i en av alla dess skepnader.

Kent Persson läser in i meningen att vi på något sätt skulle vara trevande när vi använder uttrycket ”bör” och skriver att detta bör gälla tre år i taget. Det beror på att detta är hämtat från det resonemang som regeringen har fört och underställt riksdagen för beslut. Riksdagen har sedan fattat beslut i den riktningen, så det *ska* genomföras.

Lennart Axelsson tror på högre priser i sitt resonemang. Vi har en allmän utveckling – så har det varit under många år – där priserna förstås stiger allteftersom tiden går. Men min bedömning är inte att omregleringen kommer att leda till högre priser. Vi har satt in mekanismer som gör att vi genom att ha ett effektivare tryck på leverantörerna kan spara in många hundra miljoner kronor för skattebetalarnas del genom att TLV utnyttjar sin roll som förhandlare på ett annat sätt. Här finns en potential som är mycket större än så.

När det kan tas i bruk frigörs också pengar som kan användas på ett sådant sätt att det leder till fler apotek runt om i landet och de förbättringar som följer av det.

Anf. 47 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Det här var en interpellation som jag egentligen ställde till socialministern. Men nu gick också Finn Bengtsson upp här. Det var alldeles utmärkt att Finn Bengtsson tog upp just livsmedelskedjorna som ett exempel på hur det fungerar på en fri marknad. Det är ju precis tvärtom. Om du är en liten handlare ute på landsbygden som inte är knuten till någon av de stora bolagen har du väldigt svårt att få tag på livsmedel till konkurrensmässiga och bra priser. Så är det. Det visar på en marknad som inte fungerar på landsbygden.

Låt oss gå tillbaka till socialministerns svar. Jag läser det som står i texten. Det står ”bör” och inte ”ska”. Då kan inte jag tolka det på annat sätt än vad som står i den delen.

Detta kommer att fungera på en fri marknad. Det finns inga garantier för vad som händer efter tre år. Jag vet inte om regeringen har några planer för hur det blir om det här inte skulle fungera. Ska det återgå i statlig ägo eller ska det läggas ned? Eller vad blir det för verksamhet? På något sätt måste ni ha diskuterat och funderat i de banorna. Det vore bra om jag kunde få ett svar på den frågan.

Kvarstår frågan ifall ni över huvud taget har funderat på hur det ska bli när omregleringen och privatiseringen sker. Hur ska man försöka begränsa så att oligopol inte uppstår när det gäller distribution och ägande av apotek? Och är det verkligen bra att man får stora läkemedelsbolag som ägare av apotek?

Anf. 48 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det första som jag tror kan vara viktigt att veta är att det inte finns någon knytning till var apoteket är beläget när det gäller Apoteket AB:s vinster. Det är alltså inte så att man gör vinst i staden och inte på landsbygden. Det finns inga sådana samband. Landsortsapotek kan mycket väl vara väldigt lönsamma, och det bör också ligga i andra aktörers intresse att driva dem.

När det gäller frågan om ”bör” eller ”ska” är det så som jag säger. Det är det här vi ska åstadkomma.

Kent Persson frågar också om vi har funderat på hur man begränsar riskerna för oligopol eller oligopolliknande situationer. Jag kan verkligen försäkra Kent Persson att vi har gjort det. Vi har funderat väldigt mycket på de här sakerna eftersom vi tror att det är av väldigt stor betydelse. Hur vi riggar systemen spelar en enormt stor roll för vilket utfall vi får. Därför har väldigt många personer ägnat åtskillig tankemöda åt att vi steg för steg ska kunna ta de rätta stegen för att nå det som vi vill uppnå.

Det här är en väldigt komplicerad materia. Det finns många olika infallsvinklar, men vi gör verkligen ingenting av en slump. Vi gör detta på ett tryggt sätt för att människor ska veta att tillgängligheten inte ska försämrats. Den ska förbättras. Servicen ska inte försämrats, utan den ska förbättras. Vi ska se till att öppettiderna ökar och att det blir lättare att få tag i läkemedel. Det är det allra viktigaste skälet till att vi genomför det som vi nu genomför. Jag är övertygad om att om några år kommer Kent Persson att tänka: Attan, jag skulle aldrig ha satt mig emot det här. Jag borde ha ställt upp.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2008/09:562 om tandvårdsreformen och de som är äldre än 65 år

Anf. 49 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Lennart Axelsson har frågat mig vilka initiativ jag har tagit, eller avser att ta, för att åtgärda de brister som många upplever att reformen har.

Reformen om ett nytt statligt tandvårdsstöd trädde i kraft den 1 juli 2008. De övergripande målen för tandvårdsstödet är att bibehålla en god tandhälsa hos individer med inga eller små tandvårdsbehov och att möjliggöra för individer med stora tandvårdsbehov att få tandvård till en rimlig kostnad.

För att finansiera reformen har regeringen ökat tandvårdsanslaget, vilket långsiktigt innebär en fördubbling av anslagsnivån från drygt 3 miljarder kronor per år till drygt 6 miljarder kronor per år.

Det nya tandvårdsstödet innehåller dels ett allmänt tandvårdsbidrag, en så kallad tandvårdscheck, dels ett högkostnadsskydd för tandvård. I lagen om statligt tandvårdsstöd finns grundläggande bestämmelser om för vilken tandvård som tandvårdsstöd kan lämnas. Närmare föreskrifter meddelas av Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket. Syftet med reglerna är att använda de statliga pengarna på ett så effektivt sätt som möjligt och att stödet ska träffa patienter med de största behoven. Det är därför nödvändigt att ha vissa begränsningar för vad staten ersätter, till exempel begränsningar vad gäller en del protetiska åtgärder.

Vid omfattande tandvårdsbehandlingar ger det nya tandvårdsstödet i allmänhet lägre patientkostnader än tidigare. Personer som är 65 år eller äldre hade tidigare ett särskilt högkostnadsskydd för protetiska behandlingar. Det nya stödet innebär att all bastandvård omfattas av skyddet mot höga kostnader, det vill säga även behandlingar som inte är protetiska.

I syfte att stärka patientens ställning har regeringen vidtagit en rad åtgärder, bland annat krav på vårdgivarna att tillhandahålla prislister och information om behandlingsförslag och patientens tandhälsa. Regeringen har nyligen gett Försäkringskassan i uppdrag att införa en elektronisk prisjämförelsetjänst inom tandvårdsområdet för att på ett enklare sätt möjliggöra jämförelser av olika vårdgivares priser. Socialstyrelsen fick samtidigt i uppdrag att utbetala bidrag till Sveriges Kommuner och Landsting för arbetet med att utveckla en rådgivningstjänst på Internet för patienter inom tandvårdsområdet.

Det nya tandvårdsstödet innebär väsentligt förbättrade möjligheter till uppföljning jämfört med tidigare. Regeringen har fattat flera beslut i syfte att bättre kunna göra uppföljningar och utvärderingar inom tandvårdsområdet. Till exempel har Försäkringskassan i uppdrag att samordna ett utvärderingsprogram avseende reformeringen av det statliga tandvårdsstödet.

Sammanfattningsvis har således tandvårdsreformen skapat förutsättningar för att fler ska stimuleras att besöka tandvården och att patienter med stora tandvårdsbehov ska få tandvård till lägre kostnad.

Anf. 50 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Runt om i landet går människor varje dag och oroar sig för hur de ska kunna betala den dyra tandläkarräkning som de har fått. Väldigt många avstår också från att gå till tandläkaren av ekonomiska skäl. Sådana som mycket väl skulle behöva gå till tandläkaren avstår.

Min interpellation bygger på en artikel i SPF:s tidning Veteranen som beskrev hur situationen ser ut framför allt för gruppen 65 år och äldre. I den artikeln skrev de att tandvårdsreformen inte fungerar för äldre med stora behov. Stora ingrepp kostar tiotusentals kronor mer än tidigare. Det leder till diskriminering av dem som är äldre än 65 år.

En tandläkare säger att före reformen den 1 juli 2008 kostade en implantatbehandling av över- och underkäken vid hans klinik maximalt 15 000 kronor för den som var över 65 år. Nu kostar exakt samma behandling ca 70 000 kronor trots att de har samma taxa och samma produkter som tidigare. Att samma behandling har blivit 366 procent dyrare leder till att allt fler äldre patienter tvingas avstå behandling eller söka andra, billigare och sämre alternativ.

Det som oroar honom mest är att de ger de äldre patienterna enklare behandlingar än vad de egentligen behöver. Det handlar inte enbart om att de äldre inte har råd att betala utan också om att själva ersättningssystemet fungerar så dåligt. Han säger i artikeln att det nya systemet är så tungrott att tandläkaren sitter lika lång tid framför sin dator som i sitt behandlingsrum. Han går till och med så långt att han kallar tandvårdsreformen för tandvårdsdeforment.

En patient säger: Jag känner stor ilska och besvikelse över regeringen som jag anser ger en vilseledande information. På dess hemsida står att reformen innebär att 85 procent av alla kostnader över 15 000 ersätts av staten, men det stämmer inte. Då anser jag att de får med osanning.

Min fråga till socialministern var: Vilka initiativ har socialministern tagit eller avser att ta för att åtgärda de brister som många upplever att reformen har?

Det är lite förvånande att den problematik som många upplever nästan inte alls berörs i svaret. Det är ett fåtal administrativa åtgärder som beskrivs i svaret. Jag hoppas att socialministern kommer att utveckla detta ytterligare i den här interpellationsdebatten.

Jag har sökt lite grann på nätet i de här frågorna. Jag hittade en artikel i Norrtelje Tidning där rubriken är ”Äldre har inte råd att gå till tandläkaren”.

På många vis har den här regeringen satt äldre personer i en stryk-klass. Det gäller inte bara via tandvårdsreformen som har gjort det dyrare att gå till tandläkaren, utan det gäller också på andra områden. Man betalar högre skatt än de som jobbar. Regeringen har också prioriterat skattesänkningar för högvärlöna i stället för anställda i äldreomsorgen. Många ser framför sig att pensionerna sänks nästa år på grund av att bromsen i systemet slår till. På område efter område drabbas pensionärerna.

Anf. 51 FINN BENGTTSSON (m):

Herr talman! Efter sin tio år långa tid som ledare för det här landet avgav förre statsministern Göran Persson ett slags facit på sin regeringstid där han djupt ångrade att han inte prioriterade att få till en reform på tandvårdsområdet.

Den sjösatte alliansregeringen snart efter valet genom en mycket konsekvent politik att först skaffa pengar, det vill säga att vi dubblade stödet till tandvården för att senare också få en åldersneutral struktur. Det fanns många problem som hade dolts bakom den oförmåga som Göran Persson och den socialdemokratiska regeringen visade med att inte få en sådan här reform på plats och som nu mörkas i Lennart Axelssons inlägg.

Det är så, herr talman, att när man tittar lite grann på den otacksamma uppgiften som Lennart Axelsson har att för sitt parti företräda en reform som man själv aldrig lyckades åstadkomma och försöka hitta fel i vad alliansregeringen har lyckats med ser man att han i det här fallet går tillbaka till en interpellation som i princip bygger på en artikel i tidningen Veteranen. Det är en artikel där man väljer att plocka ut vissa sakuppgifter som ministern naturligtvis kan kommentera, men det blir ju närmast så att det blir enskilda fall som kommenteras med så lite uppgifter som det är, vilket gör att det riskerar att bli ministerstyre att ens tolka det.

Det är klart att alla reformer kan ha problem, och alla reformer ska också gås igenom. Men det påstås att det här skulle vara någonting så allvarligt, och det är stött enbart på en intervju i Veteranen av en tandläkare som är specialist på att bygga upp nya käkar åt äldre, och som är Nordens största användare av titanskruvar och dessutom delägare i ett käkkirurgiskt centrum med kliniker i Uppsala och Västerås. Han säger också i intervjun att han inte har några problem att fylla sina tidböcker, för det finns stora behov i alla åldrar av att operera visdomständ, rotspetsar, cystor, tandlossning och mycket annat som nu kommer till uttryck och som varit dolt innan den här reformen genomfördes.

Så, Lennart Axelsson, om man läser en sådan här insändare ska man inte bara läsa den kritik som till viss del kan vara riktig om att det kan vara svårt att ställa om inför en ny reform med de förändringar av såväl regelverk som annat som krävs för att vi också ansvarsfullt ska kunna genomföra en sådan här reform med skattebetalarnas pengar.

Jag har också läst en del sådana insändare, men viktigare för mig är att jag sedan reformen infördes för ungefär ett år sedan i min kontakt med tandläkare som jag träffar väldigt ofta, både i länet och i mitt civila liv, har frågat hur de har upplevt den här reformen. Jag kan säga att den upplevelse jag har, till skillnad från vad Lennart Axelsson säger om att många känner sig klämda, är att många tandläkare och även patienter känner att det här har varit ett lyft för deras tandhälsa.

De tandläkare som har något klagomål säger oftast att just omställningen med Försäkringskassan har varit ett problem, och det lyfts ju också upp i den här interpellationen. Jag tror att Försäkringskassan har haft många strukturella problem. Inte bara tandvårdsreformen är ett sådant, utan det handlar kanske också om den gigantiska reformprocess som Socialdemokraterna utsatte Försäkringskassan för och som ännu inte har landat. Där måste alliansregeringen ta ett samlat grepp för att effektivisera Försäkringskassans arbetsätt.

Sammantaget, herr talman, vill jag påstå att det här är en vittnesinlaga från en artikel i Veteranen där det finns olika saker att utläsa men där jag återigen kan konstatera att det är en samlad satsning som dubblar stödet till tandhälsan och som Socialdemokraterna under tolv år av regeringsmakt inte lyckades genomföra. Det är mycket beklagligt, men det är desto mer glädjande att den nu har kommit på plats. Finns där sedan skönhetsfläckar som kan justeras är jag säker på att ministern och Socialdepartementet kommer att se över det. Men att anklaga den här reformen och alla dem som har fått glädje av den genom ett enstaka fall är inte trovärdigt.

Anf. 52 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Tack, Lennart Axelsson, för att du har tagit upp denna viktiga fråga!

För min del är reaktionerna på tandvårdsförändringarna som har genomförts i huvudsak positiva när det gäller reformens innehåll. Däremot är det många, tandläkare och också patienter, som har synpunkter på Försäkringskassans hantering och de datasystem som inte svarar upp mot de högt ställda krav som vi har på att det här ska kunna fungera. Det beklagar jag ytterligt mycket, och väldigt mycket resurser läggs ned för att få det att fungera på bästa möjliga sätt. Men hittills finns det skäl att vara väldigt ledsen över det som har varit och också beklaga inför alla de tandläkare som har väldigt mycket extraarbete och irritation till följd av att datorerna inte riktigt vill. Det drabbar förstås också patienterna i sin tur.

Med det sagt ska jag ändå säga att när det gäller innehållet får jag väldigt många brev som är av närmast rörande karaktär. De är från äldre människor som har gått och väntat väldigt länge på att få en mycket omfattande behandling genomförd. Man har skjutit på det här år efter år. Man har inte haft råd. Man har skjutit på det lite till. Man har hoppats, men man har inte haft pengar för det.

Så har det kommit en reform som har gett dem möjlighet att få den här behandlingen genomförd, och plötsligt blir livet lite lättare att leva. Jag tycker att det är väldigt glädjande i varje enskilt fall som man kan hjälpa människor.

Det är sant som Lennart Axelsson är inne på att det finns människor som oroar sig över tandvårdskostnaden. Det är fortfarande en kostnad som i jämförelse med när vi uppsöker den vanliga hälso- och sjukvården är relativt hög. Vi har ett större personligt ansvar för tandvårdskostnaderna av historiska skäl och som alltså ligger kvar sedan lång tid tillbaka.

Man kan säga att i det gamla systemet fanns ett särskilt skydd för personer som var över 65 år. Väldigt hög ersättning utgick till personer som var över 65 år när det gällde protetik, men väldigt lite stöd gick till annan, vanlig tandvård. Detta ledde förstås till att det inte stimulerade till att bevara tänderna, utan tvärtom till att vänta och plocka ut dem, för då fick man väldigt mycket stöd genom protetiken.

För personer under 65 år fanns det inget verkligt högkostnadsskydd, utan kostnaderna för omfattande behandling kunde bli väldigt höga. Det gjorde att man sköt på behandlingen. Om det var så att man hade kommit upp en bit i åren men ännu inte nått 65 väntade man, och det gjorde att åtgärderna blev mer omfattande än vad de hade blivit om man hade tagit itu med det tidigare. Därför fanns det skäl att få bort den åldersgräns som fanns och skaffa ett mer enhetligt system.

Det finns förstås enskilda fall där man kan hitta personer som i jämförelse med tidigare nu har en högre kostnad, men det är självklart, som också Finn Bengtsson är inne på, att fördubblar man stödet har det här för de allra flesta människor erbjudit ett väldigt mycket bättre stöd. Det är en rejäl försäkring som gör att de högsta topparna i kostnaderna kapas, och det blir möjligt för vanligt folk med små marginaler att få den tandvård som de behöver.

Anf. 53 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Det är alltid intressant att få interpellera med två personer trots att man började med en. Jag tycker nog att Finn Bengtsson, om jag börjar med det, kanske koncentrerar sig lite väl mycket på den artikel som ju i och för sig är grunden till interpellationen men som ändå bara beskriver den problematik som finns totalt sett.

Jag har en artikel till här som kom ganska nyligen och som bygger på Statens folkhälsoinstituts nationella enkät som kommer årligen. Där säger man att nästan en miljon svenskar inte har råd att gå till tandläkaren. Man pekar i artikeln ut ungdomar, arbetslösa, sjukskrivna och äldre som extra utsatta. Det har inget att göra med den artikel som jag byggde min interpellation på, utan det är en beskrivning av hur läget är totalt sett.

Vi socialdemokrater stod som parti bakom högkostnadsskyddsdelen i den här reformen. Det vi var kritiska till framför allt var att vi tyckte att den förebyggande delen var alldeles för dålig. Vi hade avsatt pengar för att, om vi hade haft möjlighet, kunna förstärka den delen, framför allt kanske för att ge ungdomar ytterligare ett antal år med fri hälso- och sjukvård tills de kommer in på arbetsmarknaden och avslutar sin utbildning. Som det är i dag är det många ungdomar som inte fortsätter att gå till tandläkaren efter att den fria tandvården upphör av strikt ekonomiska skäl eftersom man inte har inkomsten.

Likaså hade vi förslag på att man skulle ha ett högre årligt stöd, egentligen från 30 år och uppåt, men framför allt för gruppen från 65 år och uppåt. Många gånger får man ju högre kostnader helt enkelt på grund av ålder. Tänderna precis som resten av kroppen slits med åren, så beho-

vet att gå till tandläkaren och göra större ingrepp ökar naturligtvis med åldern.

Finn Bengtsson sade att det finns skönhetsfläckar i alla reformer. Men den skönhetsfläck som handlar om att det bara är två personer av tio som har fått lägre kostnader i och med reformen kan jag inte betrakta som just en skönhetsfläck, utan det är uppenbart att det är någonting som man skulle behöva ta tag i ordentligt. Det är ingenting som löser sig av sig självt. Det är fortfarande så att väldigt många människor går och är bekymrade, som jag beskrev i förra inlägget, över att de inte har råd att betala sin tandläkarräkning.

Vi kan gå tillbaka till tiden före den här mandatperioden. I valrörelsen hade vi faktiskt ett förslag om en reform av tandvården som gick mycket längre än det här. Hade vi haft möjlighet, med de pengar som fanns i inledningen av mandatperioden – 70 miljarder i överskott i de nationella finanserna – hade vi inte som första åtgärd gått och sänkt skatten för människor som egentligen inte hade behov av sänkta skatter och samtidigt väntat med tandvårdsreformen för att sedan när den kom ändå inte uppfylla de mål som vi hade satt, framför allt när det gäller den förebyggande delen.

Anf. 54 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Jag arbetar med Lennart Axelsson i socialutskottet och upplever Lennart Axelsson som en hederlig man. Men jag tycker att det nog här finns anledning att ha lite intellektuell hederlighet också.

Vi kan börja med tummetottshistorien, Lennart Axelsson. Under tolv års tid levererades ingen vante. Det levererades heller ingen tummetott. Och nu undrar man varför alliansregeringen kunde lämna detta på så kort tid. Det är ganska intressant. Jag hörde nästan hur sedelpressen började starta nere i Socialdemokraternas källare för att lösa en eventuell reformförändring, nu när vi har en finanskris och man skrapar på kistbotten för allt möjligt och det finns en stor målträngsel beträffande vad medborgarna behöver.

Jag tror att vi ska vara mycket glada att Socialdepartementet och regeringen via Socialdepartementet tog initiativ till den här tandvårdsreformen strax efter valet så att vi faktiskt har kunnat sätta av dubbelt så mycket resurser till någonting som har kommit många fler till del.

Låt mig, herr talman, säga att jag faktiskt betvivlar uppgiften att två av tio skulle få en mindre kostnad. De uppgifter som vi har fått från departementet – det får socialministern gärna vidimera – visar att så inte alls är fallet. Det är en absolut majoritet som har fått sänkta kostnader. Sedan finns det naturligtvis personer för vilka vi måste se över behovet att få bättre tandhälsa. Ett exempel lyftes fram av Lennart Axelsson.

Men då vill jag återigen, herr talman, upprepa att interpellationen bygger på den här artikeln. Även i sitt muntliga inledningsanförande rekapitulerade interpellanten texter i artikeln men utelämnade en del saker, nämligen att den tandläkare som det här berör är just en sådan som har byggt hela sin verksamhet kring sådant som möjligtvis har fått ett sämre utfall av tandreformen. Icke desto mindre konstaterar han att det finns behov i alla åldrar av att operera visdomständer, rotspetsar, cystor, tandlossning och mycket annat, och det är tillfredsställt av den reform som har genomförts.

Anf. 55 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Om man lyssnar på Lennart Axelsson förstår man att om han hade fått bestämma hade han satsat mer på förebyggande tandvård. Ja, men då kan inte gärna kritiken vara att vi satsar för mycket på dem som har de stora kostnaderna, vilket ju är vår idé. Alltså: Du och jag har ett ansvar för kostnader som är låga eller lägre. När man kommer upp så att det blir stora kostnader tar det offentliga alltmer, och när man kommer över 15 000 kronor tar det offentliga hela 85 procent av kostnaderna.

Men sedan – det är viktigt att tänka på det när man funderar på enskilda fall – har man naturligtvis varit tvungen att avgränsa på något sätt. Det kan inte vara så att varje behandling, varje alternativ, kommer att finansieras, utan det finns en gräns för det offentligas åtagande. Men väljer man de alternativen ersätter också staten kostnaderna över 15 000 kronor till 85 procent, och det är ju en oerhört stark subvention.

Lennart Axelsson förordar också uppenbarligen åldersgränser i systemet. Jag tror att det kanske är klokt att från Lennart Axelssons sida tänka över hur klokt det är att ha åldersgränser. Leder inte det till att man avstår från behandling under en tid i väntan på att man uppnår den ålder vid vilken ett mer generöst system kommer att träda in? Det är det vi har sett under det gamla socialdemokratiska systemet med 65-plus. Att vi har fått besked om att det blir högre skatter med Socialdemokraterna kanske inte förväntar någon i det här sammanhanget, utan det var kanske väntat.

Jag tror att det är väldigt viktigt att ha klart för sig tankegången. Det handlar om checkar till dem som besöker tandläkaren för undersökning och som har låga kostnader. Är det så att man behöver gå igenom en mer omfattande behandling tar det offentliga en allt större del ju högre upp i kostnad man kommer. Det är ett system som jag upplever som rättvist, rimligt och klokt.

Sedan måste det göras svåra avvägningar av experter om vilken behandling som ska ersättas. Det har man gjort under stor samstämmighet mellan experter som har deltagit i framtagandet av referensprislistorna. Nu finns det en nämnd som tittar på det här kontinuerligt för att se om det finns sådant som behöver justeras.

Men jag tror att man ska akta sig för att ta till de högsta tonerna i debatten, framför allt om man befinner sig i den situationen att man företräder ett politiskt parti som efter tio år inte kunde mycket mer än gapa stort.

Anf. 56 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Ja, gapa stort – det kan man kanske tycka. Men det handlar ju hela tiden om att man använder sig av de resurser som finns tillgängliga vid de tillfällen då man har möjlighet att välja. Jag tror att alla som har någon insikt i hur det såg ut på 90-talet är ganska medvetna om det ekonomiska läge som rådde då med en ekonomi som man var tvungen att restaurera. Då var inte utrymmet för reformer lika stort som det kanske var när den nuvarande regeringen tillträdde för snart tre år sedan.

När det gäller två av tio är det nog ganska klart belagt att det är så. Det är bara 20 procent av dem som går till tandläkaren som har kostnader över 3 000 kronor, och det är först då som den högre subventionen träder

i kraft. Upp till 3 000 kronor betalar man alltså själv. Sedan har man checken, som man i och för sig får vartannat år. Men genom att den tidigare subventionen togs bort är det precis som jag säger: Det är 80 procent av dem som går till tandläkaren som betalar lika mycket eller mer än man gjorde före reformens införande. Så det är inget konstigt med det.

Åldersgränser pratar socialministern om. Men åldersgränserna är det ju faktiskt regeringen som har satt. Under perioden 20–29 år är bidraget 300 kronor, mellan 30–74 år det 150 kronor och för personer som är 75 år och äldre är det 300 kronor. Det är de gränserna som vi har förstärkt vissa delar av, plus att vi har infört en gräns där vi gör det gratis för ungdomar upp till 25 år.

Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det kan ha varit så att jag missförstod Lennart Axelssons tidigare inlägg. Jag fick nämligen uppfattningen att han sade att det skulle innebära förbättringar för de äldre, men då är det uppenbarligen inte på det viset.

När det gäller detta med två av tio innebär det, om Lennart Axelsson funderar lite grann över det, att bara 20 procent har över 3 000 kronor i kostnader för tandvård och två av tio får förbättringar. Det visar att systemet i så fall är pricksäkert i förhållande till den grupp som har de allra högsta kostnaderna och att vi som har lägre kostnader själva får stå för dem, eller åtminstone för en del av dem. Det tycker jag är en rimlig ordning. Med riktigt höga kostnader följer ett högre skydd. Med lägre kostnader får vi själva stå för en större andel. Det tycker jag är riktigt, rimligt, rättvist.

Låt mig avslutningsvis, utan att gnugga in det ytterligare en gång, nämna det som Lennart Axelsson sade om att Socialdemokraterna under de tio år de hade makten inte hade råd, att det var tuffa tider. Det är nog så, Lennart Axelsson, att det gick upp och ned under de åren, och nog fanns det tillfälle att genomföra reformen om man hade prioriterat den. Man valde dock att inte göra det. Riktigt viktig blev den först när vi sade att vi skulle genomföra de förbättringar som nu är sjösetta och som innebär att de personer som har de allra högsta kostnaderna också får det allra bästa skyddet.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkande 2008/09:KU26
Finansutskottets betänkande 2008/09:FiU20
Skatteutskottets betänkande 2008/09:SkU33
Finansutskottets betänkanden 2008/09:FiU21 och FiU26
Civilutskottets utlåtande 2008/09:CU35
Socialutskottets betänkande 2008/09:SoU26
Justitieutskottets utlåtande 2008/09:JuU28

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.01 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 15.00 då votering skulle äga rum.

Prot. 2008/09:133
16 juni

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 15.00.

10 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 11 juni

UU11 Vissa säkerhetspolitiska frågor

Punkt 2 (Sveriges säkerhetspolitiska vägval i en globaliserad värld)

1. utskottet

2. res. 2 (v, mp)

Votering:

266 för utskottet

37 för res. 2

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 86 m, 26 c, 25 fp, 17 kd

För res. 2: 19 v, 18 mp

Frånvarande: 18 s, 11 m, 3 c, 3 fp, 7 kd, 3 v, 1 mp

Punkt 12 (Civil-militär samverkan)

1. utskottet

2. res. 9 (s)

Votering:

156 för utskottet

112 för res. 9

37 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 26 c, 25 fp, 18 kd, 1 mp

För res. 9: 112 s

Avstod: 19 v, 18 mp

Frånvarande: 18 s, 11 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 21 (Natoövningar inom svenskt territorium)

1. utskottet

2. res. 15 (v, mp)

Votering:

264 för utskottet

37 för res. 15

1 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 85 m, 25 c, 24 fp, 18 kd

För res. 15: 18 v, 19 mp

Avstod: 1 v

Frånvarande: 18 s, 12 m, 4 c, 4 fp, 6 kd, 3 v

Wiwi-Anne Johansson (v) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 24 (Svenskt deltagande i Natos snabbinsatsstyrka [NRF])

1. utskottet
2. res. 18 (s)

Votering:

154 för utskottet
113 för res. 18
37 avstod
45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 m, 26 c, 25 fp, 18 kd

För res. 18: 112 s, 1 v

Avstod: 18 v, 19 mp

Frånvarande: 18 s, 12 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 28 (Tillämpningen av Blixkommissionens rekommendationer)

1. utskottet
2. res. 22 (s)

Votering:

155 för utskottet
112 för res. 22
38 avstod
44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 26 c, 25 fp, 18 kd

För res. 22: 112 s

Avstod: 19 v, 19 mp

Frånvarande: 18 s, 11 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 36 (Den svenska ratificeringen av konventionen om klustervapen [CCW])

1. utskottet
2. res. 30 (s)

Votering:

154 för utskottet
113 för res. 30
37 avstod
45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 26 c, 25 fp, 17 kd

För res. 30: 112 s, 1 mp

Avstod: 19 v, 18 mp

Frånvarande: 18 s, 11 m, 3 c, 3 fp, 7 kd, 3 v

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU10 Försvarets inriktning

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

153 för utskottet

150 för res. 1

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 m, 25 c, 25 fp, 18 kd

För res. 1: 112 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 18 s, 12 m, 4 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 3 (Nato Response Force)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

154 för utskottet

150 för res. 2

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 85 m, 26 c, 25 fp, 18 kd

För res. 2: 112 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 18 s, 12 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 7 (Personalförsörjning)

1. utskottet

2. res. 6 (s, v)

Votering:

154 för utskottet

131 för res. 6

19 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 25 c, 25 fp, 18 kd

För res. 6: 112 s, 19 v

Avstod: 19 mp

Frånvarande: 18 s, 11 m, 4 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 12 (Civil-militär samverkan)

1. utskottet
2. res. 11 (s, v, mp)

Votering:

154 för utskottet

151 för res. 11

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 26 c, 24 fp, 18 kd

För res. 11: 113 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 17 s, 11 m, 3 c, 4 fp, 6 kd, 3 v

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU18 Konkurrens på spåret

Punkt 1 (Marknadsöppning m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

155 för utskottet

151 för res. 1

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 26 c, 25 fp, 18 kd

För res. 1: 113 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 17 s, 11 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 2 (Resanderåd)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v, mp)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 3 (Övriga åtgärder på järnvägsområdet m.m.)

1. utskottet
2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

156 för utskottet

150 för res. 3

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 26 c, 25 fp, 18 kd

För res. 3: 112 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

FiU24 Utvärdering av penningpolitiken 2006–2008 och en beskrivning av Riksbankens åtgärder till följd av finanskrisen

Punkt 1 (Utvärdering av penningpolitiken 2006–2008)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

284 för utskottet

20 för res. 1

1 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 86 m, 25 c, 24 fp, 18 kd, 19 mp

För res. 1: 1 s, 19 v

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 17 s, 11 m, 4 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 2 (Finanskrisen och Riksbankens åtgärder för att värna den finansiella stabiliteten)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

286 för utskottet

19 för res. 2

1 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 86 m, 26 c, 24 fp, 18 kd, 19 mp

För res. 2: 19 v

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 17 s, 11 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

FiU27 Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Stöd till den kommunala sektorn)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

156 för utskottet

151 för res.

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 26 c, 25 fp, 18 kd

För res.: 113 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 17 s, 10 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

FiU35 Ändring av täckningsbeloppet för insättningsgarantin

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU38 Gränsöverskridande fusioner för finansiella företag, m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU29 En sammanhållen svensk havspolitik m.m.

Punkt 2 (Havspolitik och global utveckling m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (mp)

Votering:

268 för utskottet

19 för res. 1

19 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 87 m, 25 c, 25 fp, 18 kd

För res. 1: 19 mp

Avstod: 19 v

Frånvarande: 17 s, 10 m, 4 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 3 (EU:s strategi för Östersjöregionen m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

159 för utskottet

20 för res. 3

126 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 6 s, 86 m, 26 c, 25 fp, 16 kd

För res. 3: 1 s, 19 v

Avstod: 104 s, 1 m, 2 kd, 19 mp

Frånvarande: 19 s, 10 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 12 (EU:s fiskeavtal med tredjeländ)

1. utskottet

2. res. 19 (s, v, mp)

Votering:

155 för utskottet

151 för res. 19

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 25 c, 25 fp, 18 kd

För res. 19: 113 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 17 s, 10 m, 4 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 14 (Utkast och bottenrålning)

1. utskottet

2. res. 22 (v, mp)

Votering:

269 för utskottet

38 för res. 22

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 87 m, 26 c, 25 fp, 18 kd

För res. 22: 19 v, 19 mp

Frånvarande: 17 s, 10 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 16 (Hållbar sjöfart)

1. utskottet

2. res. 24 (s)

Votering:

156 för utskottet

113 för res. 24

38 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 26 c, 25 fp, 18 kd

För res. 24: 113 s

Avstod: 19 v, 19 mp

Frånvarande: 17 s, 10 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Karin Svensson Smith (mp) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 27 (Konventionen om barlastvatten)

1. utskottet

2. res. 44 (s, v, mp)

Votering:

157 för utskottet

149 för res. 44

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 26 c, 25 fp, 18 kd, 1 mp

För res. 44: 112 s, 19 v, 18 mp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU28 Riktlinjer för klimatpolitiken m.m.

Punkt 6 (Mål till 2020)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

154 för utskottet

150 för res. 4

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 26 c, 24 fp, 18 kd

För res. 4: 112 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 18 s, 11 m, 3 c, 4 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 7 (Vision till 2050)

1. utskottet

2. res. 5 (s, v, mp)

Votering:

156 för utskottet

151 för res. 5

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 26 c, 25 fp, 18 kd

För res. 5: 113 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 17 s, 10 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 10 (Åtgärder och styrmedel)

1. utskottet

2. res. 6 (s, v, mp)

Votering:

155 för utskottet

149 för res. 6

1 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 86 m, 26 c, 25 fp, 18 kd

För res. 6: 112 s, 19 v, 18 mp

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 18 s, 11 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 17 (Kilometerskatt)

1. utskottet

2. res. 10 (s, v, mp)

Votering:

156 för utskottet

150 för res. 10

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 26 c, 25 fp, 18 kd

För res. 10: 112 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 39 (Framtida transportinfrastruktur)

1. utskottet

2. res. 27 (s, v, mp)

Votering:

156 för utskottet

150 för res. 27

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 26 c, 25 fp, 18 kd

För res. 27: 112 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU30 Vitbok om klimatanpassning

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

NU25 Riktlinjer för energipolitiken

Punkt 1 (Energipolitikens inriktning och mål)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

156 för utskottet

150 för res. 1

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 26 c, 25 fp, 18 kd

För res. 1: 112 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 3 (Energieffektivisering)

1. utskottet
2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

156 för utskottet

150 för res. 4

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 26 c, 25 fp, 18 kd

För res. 4: 112 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Punkt 5 (Kärnkraft)

1. utskottet
2. res. 6 (s, v, mp)

Votering:

155 för utskottet

148 för res. 6

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 25 c, 25 fp, 18 kd

För res. 6: 112 s, 1 c, 18 v, 17 mp

Frånvarande: 18 s, 10 m, 3 c, 3 fp, 6 kd, 4 v, 2 mp

Esabelle Dingizian och Helena Leander (båda mp) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 6 (Vindkraft)

1. utskottet
2. res. 7 (s, v, mp)

Votering:

154 för utskottet

149 för res. 7

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 25 c, 25 fp, 17 kd

För res. 7: 111 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 19 s, 10 m, 4 c, 3 fp, 7 kd, 3 v

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU21 Förhandsprövning av nättarriffer

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU26 Vissa elmarknadsfrågor

Punkt 1 (Elmarknadspolitikens inriktning)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

155 för utskottet

149 för res.

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 87 m, 25 c, 25 fp, 18 kd

För res.: 111 s, 19 v, 19 mp

Frånvarande: 19 s, 10 m, 4 c, 3 fp, 6 kd, 3 v

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU22 Lag om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete m.m.

Punkt 1 (Överlåtelse av förvaltningsuppgift till en gruppering)

3 § i den föreslagna lagen om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete innebar att förvaltningsuppgifter som innefattade myndighetsutövning fick överlåtas till en sådan gruppering som avsågs i lagen och som var belägen utanför Sverige. Detta innebar att beslutet att anta denna paragraf måste fattas i den ordning som föreskrevs i 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen, vilket krävde att riksdagens beslut skulle fattas antingen med tre fjärdedels majoritet eller i den ordning som gällde för stiftande av grundlag. Av förslaget framgick att beslutet önskades bli antaget i ett enda beslut. För bifall krävdes därför att *minst tre fjärdedelar av de röstande* förenade sig om beslutet.

Enligt riksdagsordningen 5 kap. 4 § andra stycket skulle beslutet fattas genom omröstning.

Votering:

291 för bifall

12 avstod

46 frånvarande

Andre vice talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande röstat ja. Kammaren hade således bifallit utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 112 s, 87 m, 24 c, 24 fp, 18 kd, 7 v, 19 mp

Avstod: 12 v

Frånvarande: 18 s, 10 m, 5 c, 4 fp, 6 kd, 3 v

Torbjörn Björlund, Jacob Johnson och Peter Pedersen (alla v) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU30 Beskattning av europeiska grupperingar för territoriellt samarbete

13 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmälades och bordlades

Propositioner

2008/09:222 Informationsutbytesavtal och partiella skatteavtal med Bermuda

2008/09:223 Informationsutbytesavtal och partiella skatteavtal med Britiska Jungfruöarna

Skrivelser

2008/09:125 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2008

2008/09:221 Redovisning av de åtgärder som föreslogs i proposition 2008/09:95

Redogörelse

2008/09:RRS26 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående riksrevisorerens årliga rapport 2009

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner, skrivelser och redogörelse skulle förlängas till *fredagen den 18 september*.

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 16 juni

2008/09:1031 Det svenska ordförandeskapet för Barentsrådet

av *Kristina Zakrisson* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:1032 Timavgifterna i hemtjänsten

av *Eva Olofsson* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:1033 Den svenska kronans värde och statsskulden

av *Birgitta Eriksson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:1034 Finansieringen av företagsskattepaketet

av *Birgitta Eriksson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:1035 Barns och ungas försäkringsskydd under sommarlovet

av *Birgitta Eriksson* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:1036 Förutsättningar för att söka uppehållstillstånd

av *Birgitta Eriksson* (s)

Prot. 2008/09:133
16 juni

till statsrådet Tobias Billström (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 juni.

15 § Kammaren åtskildes kl. 15.40.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 7 §
anf. 39 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 12.01 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

MADELEINE HOLST

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Nya företrädare och ersättare i Europaparlamentet.....	1
3 § Ny riksdagsledamot	1
4 § Svar på interpellation 2008/09:502 om eleverans till kommunala anläggningar.....	2
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	2
Anf. 2 LEIF PETTERSSON (s)	2
Anf. 3 KARIN ÅSTRÖM (s)	3
Anf. 4 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	4
Anf. 5 LEIF PETTERSSON (s)	5
Anf. 6 KARIN ÅSTRÖM (s)	6
Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	6
Anf. 8 LEIF PETTERSSON (s)	7
Anf. 9 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	8
5 § Svar på interpellation 2008/09:512 om den regionala utvecklingen.....	8
Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	8
Anf. 11 PETER HULTQVIST (s)	9
Anf. 12 KARIN ÅSTRÖM (s)	10
Anf. 13 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	11
Anf. 14 PER ÅSLING (c)	12
Anf. 15 ÅSA LINDESTAM (s).....	12
Anf. 16 LEIF PETTERSSON (s)	13
Anf. 17 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	14
Anf. 18 PETER HULTQVIST (s)	16
Anf. 19 KARIN ÅSTRÖM (s)	17
Anf. 20 KRISTER ÖRNFJÄDER (s)	17
Anf. 21 PER ÅSLING (c)	18
Anf. 22 ÅSA LINDESTAM (s).....	18
Anf. 23 ANDRE VICE TALMANNEN.....	19
Anf. 24 LEIF PETTERSSON (s)	19
Anf. 25 JASENKO OMANOVIC (s).....	19
Anf. 26 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	20
Anf. 27 PETER HULTQVIST (s)	21
Anf. 28 JASENKO OMANOVIC (s).....	22
Anf. 29 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	22
6 § Svar på interpellation 2008/09:491 om vården av KOL-patienter.....	23
Anf. 30 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	23
Anf. 31 YLVA JOHANSSON (s)	24
Anf. 32 FINN BENGTSSON (m)	25
Anf. 33 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	26
Anf. 34 YLVA JOHANSSON (s)	27
Anf. 35 FINN BENGTSSON (m)	28
Anf. 36 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	29

Anf. 37 YLVA JOHANSSON (s).....	29
Anf. 38 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	30
7 § Svar på interpellation 2008/09:499 om försäljningen av apotek.....	30
Anf. 39 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	30
Anf. 40 KENT PERSSON (v).....	31
Anf. 41 FINN BENGTSSON (m).....	32
Anf. 42 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	33
Anf. 43 KENT PERSSON (v).....	34
Anf. 44 FINN BENGTSSON (m).....	35
Anf. 45 LENNART AXELSSON (s).....	36
Anf. 46 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	37
Anf. 47 KENT PERSSON (v).....	38
Anf. 48 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	38
8 § Svar på interpellation 2008/09:562 om tandvårdsreformen och de som är äldre än 65 år.....	39
Anf. 49 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	39
Anf. 50 LENNART AXELSSON (s).....	40
Anf. 51 FINN BENGTSSON (m).....	41
Anf. 52 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	42
Anf. 53 LENNART AXELSSON (s).....	43
Anf. 54 FINN BENGTSSON (m).....	44
Anf. 55 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	44
Anf. 56 LENNART AXELSSON (s).....	45
Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	45
9 § Förnyad bordläggning.....	46
Ajournering.....	46
Återupptagna förhandlingar	46
10 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 11 juni	47
UU11 Vissa säkerhetspolitiska frågor.....	47
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 12 juni.....	49
FöU10 Försvarets inriktning	49
TU18 Konkurrens på spåret	50
FiU24 Utvärdering av penningpolitiken 2006–2008 och en beskrivning av Riksbankens åtgärder till följd av finanskrisen	51
FiU27 Utvecklingen inom den kommunala sektorn.....	51
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 15 juni.....	52
FiU35 Ändring av täckningsbeloppet för insättningsgarantin	52
FiU38 Gränsöverskridande fusioner för finansiella företag, m.m.	52
MJU29 En sammanhållen svensk havspolitik m.m.	52
MJU28 Riktlinjer för klimatpolitiken m.m.	54
MJU30 Vitbok om klimatanpassning.....	55
NU25 Riktlinjer för energipolitiken.....	55
NU21 Förhandsprövning av nättarriffer	56
NU26 Vissa elmarknadsfrågor	57

NU22 Lag om europeiska grupperingar för territoriellt samarbete m.m.....	57
SkU30 Beskattning av europeiska grupperingar för territoriellt samarbete.....	57
13 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	58
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	58
15 § Kammaren åtskildes kl. 15.40.....	59

Prot. 2008/09:133
16 juni

